

**ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ЗМІСТУ ОСВІТИ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ОЧНО-ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА
ЛІТЕРАТУРИ ЗА ТЕМОЮ: «ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ
В КУРСІ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА»
(за кредитно-модульною системою)**

Схвалено до видання Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України для організаторів післядипломної педагогічної освіти, слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників та студентів вищих педагогічних навчальних закладів

Донецьк
«Каштан»
2010

Схвалено до видання Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України для організаторів післядипломної педагогічної освіти, слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників та студентів вищих педагогічних навчальних закладів (*Лист № 1.4/18-711 від 23.02.2010 р.*)

Затверджено Вченою радою Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (*протокол № 1 від 9.03.2009 р.*)

Укладач:

Сидоренко В.В., доцент кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін та методики їх викладання Донецького облІППО, к.філол.н.

Рецензенти:

Рябова З.В.., проректор з науково-методичної роботи КЗ «Харківський обласний науково-методичний інститут безперервної освіти», кандидат педагогічних наук, доцент

Зарицька В.Г., завідувач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін та методики їх викладання Донецького облІППО, кандидат філологічних наук, доцент

Родигіна І.В., завідувач кафедри педагогіки, психології та педагогічної творчості облІППО, кандидат педагогічних наук, доцент

Науковий керівник:

Чернікова Л.Г., проректор з науково-педагогічної роботи Донецького облІППО, доцент.

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін та методики їх викладання Донецького облІППО (*протокол № 2 від 12.02. 2009 р.*)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Виховання, отримане людиною, закінчене та досягло своєї мети тільки тоді, коли людина настільки дозріла, що має силу й волю давати самій собі освіту протягом подальшого життя і знає спосіб та засоби, яким чином вона може це здійснювати.

А. Дістерверт

Основними тенденціями сучасного розвитку освіти в Україні визначають **відкритість** (самостійна роль суб'єкта в процесі навчання, варіативність і можливість вибору параметрів процесу навчання, доступ до інформації та ін.), **безперервність** (систематизований і цілеспрямований процес набуття необхідних для успішної професійної діяльності компетенцій упродовж життя, необхідних для творчої діяльності й под.) і **трансформацію у сферу освітніх послуг** (орієнтація на міжнародні професійні стандарти, урахування індивідуальних освітніх потреб особистості, створення умов для якісної неперервної освіти тощо). За таких процесів модернізації змінюється статус інституту післядипломної педагогічної освіти як провайдера, що будує надання сфери освітніх послуг на принципах бенчмаркінгової діяльності, має створити умови для впровадження освіти педагогів протягом життя, розширити спектр інноваційних підходів, технологій, форм і методів навчання дорослих, забезпечити перехід від репродуктивного засвоєння інформації до формування якостей, необхідних для творчого саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення. Інноваційна кредитно-модульна форма здатна забезпечити гнучкість системи підготовки педагогічних працівників відповідно до європейського виміру в освіті, посилити конкурентоспроможність регіональної системи в національному та європейському просторі, створити систему оцінювання результативності, найбільш адаптованої до вимог Болонської декларації.

Організація очно-дистанційних курсів учителів української мови та літератури за кредитно-модульною системою передбачає створення умов для впровадження освіти протягом життя, розширення спектру змісту, інноваційних технологій, форм і методів навчання, забезпечення неперервного професійно-особистісного розвитку слухачів у процесі навчання, підвищення якості викладання за рахунок впровадження в навчальний процес нових інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання, зокрема «on-line»-консультацій, форуму, чату тощо, удосконалення професійної компетентності та базових компетенцій учителя української мови та літератури. Ця система

організації навчання є інноваційним шляхом до інтеграції базової освіти й самоосвіти вчителя-словесника.

Тенденції розвитку сучасного уроку української мови та літератури, нові завдання програми допрофільного та профільного етапів навчання на основі поєднання мовленнєвої, мовної, соціокультурної та стратегічної змістових ліній, загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів спрямовують діяльність учителя-словесника на додержання не тільки навчально-предметного та методичного змісту, а передусім застосування розвивального середовища для пізнавальної активності учнів, розвитку мовленнєво-комунікативних умінь, творчої самостійності, соціальної активності, оскільки метою навчання мають бути не знання, уміння, навички учнів, а сформовані компетентності. Серед цілого спектру компетентнісно зорієнтованих, комунікативно-функціональних технологій, що сприятимуть підвищенню якості освітніх послуг, формуванню на уроках української мови та літератури необхідних учнівських компетентностей (*комунікативної, інтелектуальної, креативної* (з мови) та *інтелектуальної, особистісної, комунікативної, ціннісно-світоглядної, рефлексивної, діяльнісної, креативної, емоційної* (з літератури), допоможуть школярам стати життєздатними та конкурентноспроможними на ринку праці, підготують їх до життя в інформаційному суспільстві, є **технології інтерактивного навчання** (власне активні, кооперативні, групові тощо).

Інтерактивний урок української мови та літератури має ряд переваг. Застосування інтерактивних технологій як однієї з інноваційних дидактичних систем повною мірою допоможе словесникові зреалізувати основоположні дидактичні і методичні принципи мовно-літературної освіти: принцип взаємозв'язку навчання, виховання та розвитку (гармонійна реалізація загальноосвітніх функцій предмета); принцип демократизації та гуманізації (здійснення особистісно зорієнтованого, суб'єкт-суб'єктного, фасилітативного формату взаємодії «учитель – учень – група учнів – клас» для досягнення освітньої мети, забезпечення права вибору школярами навчальних завдань, планування та організації роботи, врахування внеску кожного учасника, взаємоповага і взаємодопомога та ін.); принцип особистісної орієнтації (забезпечення умов для різнобічного мовно-літературного, мовленнєвого розвитку дитини, урахування її суб'єктного досвіду, потенційних можливостей, пізнавальних потреб, готовність учня до самостійної та групової навчальної діяльності у вирішенні навчальних завдань і под.); комунікативно-діяльнісний принцип (вивчення мови як основного засобу спілкування шляхом удосконалення комунікативних умінь, формування навичок діалогічного й монологічного мовлення з урахуванням ситуації

спілкування, стилів, типів і жанрів мовлення та ін.), соціокультурний принцип (опанування шляхів самопізнання і життєтворчості, моральних цінностей, уміння співпрацювати в колективі), принцип практичної спрямованості навчання (уміння оперувати набутими знаннями, сформованими навичками в практичному житті, у конкретній ситуації).

Технології інтерактивного навчання (власне активні, кооперативні, групові тощо) як один із засобів інноваційно-творчого вдосконалення освітнього процесу виконують мотиваційну, організаційну, навчальну, розвивальну та виховну функції, **трансформуючи знання, уміння і навички школярів у життєві компетентності**, зокрема комунікативну, соціальну, полікультурну, інформаційну, компетентність продуктивної творчої діяльності тощо, та **компетенції** (мовно-літературну, мовленнєву, функціонально-стилістичну, стратегічну, компетенцію освіти протягом життя та ін.), створюючи оптимальні умови для саморозвитку, самовдосконалення і самореалізації особистості.

Саме інтерактивні технології зорієнтовані на забезпечення успіху в засвоєнні учнями базових знань та формуванні умінь і навичок за рахунок власної творчої активності, на процесі створення індивідуального та спільного творчого освітнього продукту. Технології стимулюють активність кожного учасника навчально-виховного процесу, уможливають швидке перетворення теорії в практику, роблять процес навчання привабливим і приємним, дозволяють здійснювати індивідуальне й колективне планування уроку. Усі суб'єкти навчально-виховного процесу тієї чи іншою мірою беруть участь у роботі номінальної групи, допомагають один одному в напрямку розробки певної проблеми, співпрацюють; за правильної мотивації та організації в основному немає байдужих, пасивних, неохочих. Позитивним чинником навчальної взаємодії в інтерактивних мікрогрупах чи групах також є те, що формуються пізнавальні навички, зокрема планування навчальної діяльності на уроці та позаурочній діяльності, цілевизначення, рефлексії, самоконтролю, взаємоконтролю тощо. За традиційного уроку української мови та літератури розглядуваний матеріал може так і залишитися пасивним, неідеальним інструментом в руках дитини, переліком теоретичних шаблонів, віртуальних алгоритмів, правил, далеких від життя. Інтерактивні технології допомагають якнайповніше зреалізувати рівень засвоєння **мовленнєвої і діяльнісної змістових ліній програми**, які передбачають вироблення в школярів комунікативних умінь і навичок, розвиток умінь комунікативно доцільного, оптимального використання мовних засобів у різних видах (аудіювання, читання, говоріння, письмо) і ситуаціях спілкування, що є основою для засвоєння учнями базових орфоепічних, граматичних,

лексичних, правописних, стилістичних норм української мови, володіння мовними засобами, достатнім словниковим арсеналом для передачі інформації, доведення своєї позиції, спростування помилкових доказів. Відбувається розвиток **мовленнєво-комунікативних компетенцій**, як-от: готовність до мовленнєвої взаємодії, міжособистісного й міжкультурного спілкування і співробітництва; спроможність переконливо викладати свої думки, дискутувати, послуговуючись різними способами аргументації, вести діалог із співрозмовником, додержуючись правил мовленнєвого етикету. У школяра виникає потреба самоосвіти й самооцінки для постійного вдосконалення особистісно-мовленнєвої діяльності тощо. Дитина вчиться контактувати в соціумі, бути демократичною, гуманною. Важливим складником педагогічного процесу стає особистісно зорієнтована взаємодія словесника й учня, при цьому учень постає співтворцем, активним учасником. Такий інноваційний формат співпраці потребує переосмислення самої стратегії організації навчально-виховного процесу, ґрунтовного перегляду використовуваних вчителем принципів, форм, методів і прийомів роботи, видозміни функціональної ролі педагога від транслятора суспільного досвіду у вигляді знань і способів пізнання до *координатора, фасилітатора*, який допомагає школяреві в особистісному розвитку, соціалізації, засвоєнні суспільних норм, опануванні стратегій, що визначають оптимальність діяльності, спрямованої на розв'язання навчальних і життєтворчих завдань. Отже, інтерактивні технології, **забезпечуючи практичну спрямованість навчально-виховного процесу**, трансформують знання, уміння, установки учнів в соціальну, полікультурну, комунікативно-ситуативну, інформаційно-технологічну компетентності, компетентність до саморозвитку і самоосвіти.

Таким чином, сучасні виклики освіти й суспільства вимагають від учителя-словесника оволодіння досвідом інноваційної професійно-педагогічної діяльності. Тому перед післядипломною освітою **постало питання підготовки вчителя-словесника до застосування інтерактивних технологій як інноваційної дидактичної системи**. Безперечно, упровадження в навчальний процес інтерактивних, кооперативних, групових технологій, організація творчої пізнавальної співпраці учнів на уроках української мови та літератури передбачає формування інноваційної методичної, управлінської, кооперативної компетентності вчителя-словесника, спрямовує його на творче планування і проведення уроків, що включає розробку самого уроку й навчальних завдань, призначених для групового виконання, продумування складу мікрогруп учнів, розподіл дій між школярами в процесі виконання інтерактивних завдань, комунікативну стратегію

уроку, моніторинг поведінки учнів, психологічний характер завдань для спільного виконання, оцінювання академічних і соціальних цілей, результату й самого навчального процесу. Окреслені переваги й перспективи засвідчують **актуальність і значущість курсової підготовки вчителів-словесників на засадах кредитно-модульної системи за темою: «Інтерактивне навчання в курсі «Українська мова та література»**. Стратегія курсів підпорядкована реалізації цих завдань.

Мета очно-дистанційних курсів підвищення кваліфікації вчителів української мови та літератури за темою: «Інтерактивне навчання в курсі «Українська мова та література» за кредитно-модульною системою полягає в підготовці вчителя-словесника як конкурентноспроможного фахівця в умовах модернізації освіти в Україні до інноваційної педагогічної діяльності, системного використання інтерактивних технологій навчання на уроках української мови та літератури, неперервної освіти вчителя протягом усього міжкатестайційного циклу на засадах кредитно-модульної системи.

Завдання курсової підготовки вчителів української мови та літератури:

Систематизувати знання слухачів щодо:

- основних викликів до системи освіти й спеціаліста-словесника зокрема в умовах інформаційного суспільства;

- особливостей **нової ролі** (фасилітатор, координатор, співторець, організатор саморозвитку на засадах рефлексії, аналітик, розробник навчальних програм та ін.), **функцій, принципів діяльності та установок** учителя-словесника й учнів (суб'єкт, активний учасник, партнер, спітворець і под.) за використання активних технологій навчання (інтерактивних, кооперативних, групових, методів критичного мислення тощо) на уроках української мови та літератури в умовах реформування змісту мовно-літературної освіти України;

- шляхів удосконалення освітнього процесу, поліпшення якості освіти з урахуванням компетентнісного підходу;

- прийомів формування основних груп (ключових, предметних, міжпредметних) компетентностей учнів на уроках і позаурочній діяльності;

- **нормативно-правового підґрунтя** вивчення української мови та літератури в системі базової освіти школяра з орієнтацією на інтерактивне навчання, документів, що регламентують зміст мовно-літературної освіти учнів та орієнтують на формування життєспроможного, конкурентноздатного випускника;

- наявних інноваційних компетентнісно-зорієнтованих технологій і методик навчання української мови та літератури (інтерактивних, активних, кооперативних, методів критичного мислення та ін.);

- **технологічно-практичного аспекту впровадження інтерактивного навчання як інноваційної дидактичної системи**, зокрема переваг, можливостей і недоліків технологій; алгоритму діяльності словесника щодо організації і впровадження технологій співпраці для реалізації основоположних дидактичних і методичних принципів навчання української мови та літератури; особливостей створення навчального простору; методів і принципів об'єднання дітей у гомогенні чи гетерогенні навчальні групи, розподілу функційних ролей у межах інтерактивної групи; психолого-педагогічних умов (умов інтеракції) реалізації інтерактивного навчання, сутності інтерактивного спілкування, його функцій, форм, бар'єрів під час застосування; етапів використання активних технологій на уроках (пропедевтичний, організаційно-установчий, етап застосування технології, рефлексивний етап) та ін.;

- способів організації діяльнісно-активного особистісно зорієнтованого навчального процесу на засадах індивідуалізації та фасилітації для різнобічного розвитку учня з урахуванням його суб'єктного досвіду, пізнавальних потреб, інтересів, спонукання до пізнавальної самоактивності у вивченні мови, самопізнання й саморозвитку, розвиток мовного чуття, комунікативних умінь в усіх видах мовленнєвої діяльності, формування здатності до словесної творчості;

- інтерактивних прийомів і методів мотивації навчальної діяльності учнів та актуалізації знань, умінь, установок для активізації пізнавальної діяльності школярів;

- інтерактивних прийомів і методів засвоєння нових знань, формування вмій, навичок, емоційно-ціннісних орієнтацій і ставлень учнів;

- інтерактивних прийомів і методів узагальнення, систематизації знань, організації рефлексії пізнавальної діяльності школярів;

- психолого-педагогічних і методичних основи застосування принципів особистісно-зорієнтованої освіти;

- можливостей інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі;

- особливостей розробки і застосування тестових технологій на різних етапах уроку;

- підходів до оцінювання результатів навчальних досягнень учнів як складової начального процесу, функцій оцінювання, характеристик та рівнів якості знань;

- шляхів формування та вдосконалення професійної компетентності і компетенцій вчителя української мови і літератури для забезпечення неперервного, мобільного професійного самотворення, саморозвитку й самовдосконалення на засадах компетентнісного підходу, динаміки власного професійно-особистісного зростання.

Сформувати у слухачів уміння (навички):

- здійснювати аналіз сучасних тенденцій розвитку системи освіти й забезпечувати їх урахування в щоденній професійній діяльності;
- адекватно оцінювати власний рівень професійної компетентності, реальні можливості, професійно-особистісні потреби й запити;
- створювати власну позитивно-гармонійну «Я-концепцію», що поєднує європейську та національну ідентичність, самооцінку, самоповагу і саморозвиток, володіти стійкою системою мотивів і потреб соціалізації;
- адаптуватися до постійних змін, активно й творчо діяти;
- самостійно систематично працювати над власним професійним розвитком, підвищенням культурного й освітнього рівнів, постійно оновлювати й розширювати теоретичні знання і методичні вміння;
- формувати професійне мислення, що передбачає здатність вирішувати стратегічні і тактичні задачі, здійснювати системний аналіз педагогічних процесів, моделювати і прогнозувати навчальний процес;
- здійснювати на високому науково-методичному рівні викладання української мови та літератури, якісну підготовку дітей до ЗНО;
- використовувати інноваційні методи навчання української мови та літератури відповідно до навчальних потреб, мети, завдань;
- забезпечувати результативність і якість навчально-виховного процесу, застосовуючи технології активного навчання;
- володіти методами і формами організації допрофільного і профільного навчання, методами стимулювання творчої діяльності учнів різного віку на засадах компетентнісно зорієнтованого та диференційованого, комунікативно-діяльнісного й соціокультурного підходів;
- **будувати гіпотетичну модель випускника загальноосвітнього навчального закладу з вибором методів і технологій навчання;**
- проводити дослідно-експериментальну діяльність з використанням інноваційних технологій;
- в умовах **допрофільної підготовки** формувати **портфоліо учня**, що включає оцінювання особистісних досягнень школяра (індивідуальна траєкторія розвитку дитини), рівня оволодіння знаннями, відповідними

вміннями, труднощів у засвоєнні навчального матеріалу, перспектив подальшої роботи тощо;

- сприяти визначенню учнем своєї перспективи та побудови траєкторії особистісного духовно-мистецького, мовно-літературного зростання;

- організувати на уроках української мови та літератури і позаурочній діяльності процес активного й самостійного опанування учнями знань та формування вмінь, навичок і ставлень, оволодіння ними *комунікативною, інтелектуальною, креативною компетентностями* (з мови) та *інтелектуальною, особистісною, комунікативною, рефлексивною, діяльнісною, креативною, емоційною* (з літератури);

- добирати ефективні інтерактивні структури для реалізації мети, завдань, стратегії уроку;

- моделювати інтерактивні уроки чи фрагменти уроків з використанням активних технологій навчання, діяльнісного підходу, урахуваючи принцип природовідповідності;

- створювати **папку групової роботи**, що включатиме інструкції, алгоритм діяльності школярів щодо кожної інтерактивної технології, запитання для рефлексії, зразки дитячих робіт у письмовому чи друкованому вигляді, відеоматеріали, фотографії компонентів навчального процесу та ін.;

- реалізувати педагогічні умови використання інтеракції;

- об'єднувати учнів у гомогенні чи гетерогенні групи, виробляти Кодекс (правила) співробітництва, реалізувати на практиці прості і складні види активного навчання;

- володіти різними формами контролю і обліку знань, прийомами розвитку творчих здібностей учнів;

- створювати дидактичні та методичні матеріали за допомогою програм роботи з мультимедіа, текстового редактора, табличного процесора;

- застосовувати різні форми тестових завдань з корегувальною, контролюючою, оцінювальною метою;

- володіти змістом і методами навчання, що сприятимуть виробленню моделей інноваційної освіти, розвитку вмінь виявляти здібності для реалізації певних ідей;

- володіти критичним мисленням, бути самостійним у судженнях і автономним у процесі навчання і професійної діяльності;

- проектувати програму вдосконалення педагогічного процесу;

- удосконалювати зміст навчальних планів, програм залежно від вимог суспільства й освіти;

- збагачувати методичний арсенал, вивчаючи напрацьоване й розробляючи інноваційні методики й технології;

- розвивати соціальні й культурні цінності освіти;
- здійснювати оцінку власних інформаційної, діяльнісної, креативної, розвивальної функцій, усвідомлювати рівень професійної компетентності й педагогічної майстерності;
- адекватно діагностувати, комплексно осмислювати власний досвід, визначати рівень її продуктивності сучасним освітнім стандартам, виділяти пріоритетні напрямки професійного саморозвитку й самовдосконалення та завдання, які вчитель-словесник вирішуватиме в найближчій і подальшій перспективі;
- моделювати власну освітню траєкторію професійно-особистісного розвитку (програму особистісного розвитку) на всіх етапах міжкатегоріального циклу.

Розвинути установки до:

- аналізу й рефлексії,
- інноваційності,
- постійного професійного саморозвитку та самовдосконалення;
- адаптивності,
- критичного мислення;
- формування компетенції освіти протягом життя.

Навчальну модульну програму розроблено для очно-дистанційних кредитно-модульних курсів підвищення кваліфікації вчителів української мови та літератури за темою: «Інтерактивне навчання в курсі «Українська мова та література». Програму укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання у післядипломній педагогічній освіті. Запроваджено передбачену Болонською декларацією систему академічних кредитів, що аналогічна ECTS (Європейській кредитно-модульній системі), визначено кредитні і змістові модулі курсів підвищення кваліфікації, сформульовано завдання для самостійної роботи слухачів-словесників, представлено систему кооперативних творчих проєктів, розроблено шкалу навчальних досягнень слухачів, передбачено комп'ютерний тестовий контроль знань, умінь, установок.

Навчальна програма підвищення кваліфікації вчителя-словесника за кредитно-модульною системою включає **чотири основні етапи (цикли, формати):**

I. Пропедевтично-прогнозувальний етап передбачає виявлення вчителем-словесником власного рівня інформаційно-технологічної компетентності, володіння інформаційно-комунікаційними технологіями, планування власного освітнього маршруту курсової підготовки на кожному з визначених циклів.

II. Власне курсовий етап, що складається з організаційно-мотиваційного, контрольного-дистанційного й підсумково-звітowego форматів підвищення кваліфікації.

III. Міжатестаційний етап передбачає системне накопичення вчителем-словесником залікових кредитів протягом п'ятих років за певні форми підвищення кваліфікації, зокрема самоосвітню, дослідницько-пошукову, практично-експериментальну, кооперативну, психолого-мотиваційну, методичну, контрольну-оцінювальну діяльність.

IV. Рефлексивно-корекційний етап уміщує самоаналіз учителем-словесником власної діяльності протягом міжатестаційного періоду, результативності, здобутків, недоліків; визначення чіткої стратегії подальшого професійного зростання, впровадження в практику своєї роботи інноваційних технологій; звіт словесника на педагогічній раді про результати міжатестаційного формату, якість післякурсowego завдання; прийняття рішення про впровадження в практику ідей та рекомендацій, що сприятимуть покращенню діяльності педагога, подальшому професійному зростанню.

Модульна навчальна програма професійно-особистісного розвитку вчителів-словесників на курсовому етапі складається із структурних елементів – кредитних модулів, що визначають розвиток інформаційної, діяльнісної та креативної функцій словесника, формування ключових компетенцій, включають перелік теоретичних і практичних завдань, які він має виконати на всіх етапах курсового періоду. Модульна програма підвищення кваліфікації вчителів-словесників передбачає навчання слухачів за такими **кредитними модулями: загальна, функціональна, галузева та контрольна-оцінювальна**. Навчально-тематичний план курсової підготовки вчителів української мови та літератури моделюється як система навчальних кредитних модулів, що складаються з певної кількості підмодулів, передбачених для обов'язкового чи додаткового, поглибленого засвоєння матеріалу, об'єднаних у складові модульної навчальної програми підвищення кваліфікації учителів української мови та літератури.

Модульна навчальна програма вчителів-словесників включає нормативні змістові модулі з **інваріативної складової програми**, необхідні педагогу для виконання вимог нормативної частини освітньо-кваліфікаційної характеристики, і **вибіркові (елективні) модулі** (або спецкурси, курси на вибір, авторські спецкурси тощо) з **варіативної складової навчальної програми**, що уможливають підвищення кваліфікації, сприяють академічній мобільності, поглибленій підготовці педагога в напрямках, визначуваних специфікою професійної педагогічної діяльності чи проблематикою навчального закладу.

Інваріативні та елективні змістові модулі поєднуються в певні навчальні блоки – кредитні модулі. Кількість змістових модулів визначається розробником модульної програми (тьютором курсів) на підставі загальної, функціональної та фахової складової навчально-тематичного плану курсів, що сформовані на основі мети, завдань, установок курсової підготовки, професійно-кваліфікаційних характеристик вчителів-словесників, змісту вдосконалення базових компетенцій тощо. Модульною навчальною програмою курсової підготовки вчителів-словесників передбачено індивідуальний освітній маршрут слухача за соціогуманітарним, професійно орієнтованим, галузевим, контрольно-оцінювальним кредитними модулями.

Соціогуманітарний кредитний модуль модульної навчальної програми на основі загальної складової (соціогуманітарний і фаховий блоки) уміщує змістові модулі, що передбачають розширення та вдосконалення інформаційної та діяльнісної функцій учителя-словесника з питань гуманізації і гуманітаризації освіти, нормативно-правового забезпечення, філософії освіти, трансформаційних процесів, стратегії розвитку регіональної системи освіти, соціології та інших аспектів професійної діяльності тощо.

Професійно орієнтований кредитний модуль модульної навчальної програми курсової підготовки вчителя-словесника на основі функціональної (тематичної) складової орієнтує слухача-словесника на здобуття додаткових знань, умінь, формування певних навичок відповідно до професійно-кваліфікаційних характеристик щодо оновлення змісту мовно-літературної освіти, знань нормативно-правової бази з предмета, методології сучасного уроку, концептуально-технологійних і практичних аспектів упровадження інноваційних освітніх технологій в навчальний процес, творчого потенціалу педагога в умовах розвитку інноваційних технологій.

Галузевий кредитний модуль модульної навчальної програми передбачає ознайомлення вчителів з науково-теоретичними підходами до розуміння впливу гуманітарних наук на формування соціальної компетентності особистості, її життєспроможності.

Контрольно-оцінювальний кредитний модуль модульної навчальної програми розрахований на перевірку навчальних досягнень слухачів-словесників на всіх етапах підвищення кваліфікації: на організаційно-настановчому форматі курсової підготовки (вхідний контроль), у процесі засвоєння матеріалу кредитних та змістових модулів (модульний, поточний види контролю), на підсумково-звітovому форматі (вихідне тестування, захист кооперативного творчого проекту, виконання теоретико-емпіричних досліджень тощо), у міжтестастійний період

(оцінювання участі вчителя в самоосвітній, дослідницько-пошуковій, методичній та ін. видах діяльності).

Нормативний термін навчального процесу визначається на підставі галузевих стандартів післядипломної педагогічної освіти. У навчальній програмі очно-дистанційних курсів підвищення кваліфікації вчителів української мови та літератури, що передбачає 180 аудиторних годин, 72 години відведено на організаційно-настановчий формат, 72 – контрольньо-дистанційний і 36 – підсумково-звітний (якщо програма розрахована лише на очний формат, то охоплює відповідно 72 години). До цього обсягу годин додається позааудиторний резерв академічних годин, розподілений між індивідуальною роботою викладача зі слухачем і самостійно-творчою діяльністю вчителя-словесника.

Реалізація індивідуального навчального плану слухача-словесника здійснюється протягом часу, що не перевищує граничного терміну курсового та міжкурсового періоду навчання. Позааудиторні заняття передбачають самостійну й індивідуальну роботу вчителя-словесника.

Методи навчання: проблемний виклад навчального матеріалу, сугестивний метод, блоковий метод, використання інформаційно-комунікаційних технологій, спостереження і аналіз фактів.

Методи оцінювання: вхідний, вихідний, модульний, підсумковий види контролю, оцінка за кооперативний творчий проект, участь в інформаційному, контрольному блоках навчальної програми.

Методичне забезпечення: інтерактивні комплекси навчально-методичного забезпечення на курсах підвищення кваліфікації вчителів української мови та літератури, електронна бібліотека до модульної навчальної програми, методичні рекомендації, опорні конспекти навчального матеріалу тощо.

Методика організації роботи під час курсової підготовки вчителів української мови та літератури складається з двох взаємопов'язаних частин: роботи викладача й роботи слухача-словесника.

Форми роботи викладача такі:

- організація і проведення аудиторних і позааудиторних занять (самостійної та індивідуальної роботи);

- розгляд навчального матеріалу кредитних (змістових) модулів на лекціях-презентаціях, інтерактивних, актуалізованих лекціях та тренінгових, практичних, семінарських заняттях тощо;

- контроль за опрацюванням науково-методичної літератури;

- організація і проведення видів контролю;

- консультування слухачів;

- проведення практичних, семінарських, тренінгових, контрольних робіт;

- організація і проведення захисту кооперативного творчого проекту.

Форми роботи слухача-словесника такі:

- проведення поточного самодіагностування для виявлення індивідуально-особистісних і професійних установок, рівня професійної компетентності, сформованих компетенцій, мотивації професійно-фахового та індивідуально-особистісного зростання, а також знань, умінь, установок щодо тематики, проблематики курсів;

- розробка індивідуального освітнього маршруту;

- опрацювання навчального матеріалу на основі розробленого для кожного кредитного (змістового) модуля комплексу навчально-методичних матеріалів, додаткової електронної бібліотеки, завдань для самостійної та індивідуальної роботи, завдань для допитливих;

- підготовка до інформаційно-мотиваційного, практичного блоку модуля: опрацювання нормативно-правової бази, додаткових матеріалів, літератури до змістового модуля, електронної бібліотеки, питань для самоконтролю чи самоперевірки тощо;

- проходження вхідного, поточного (модульного) та вихідного видів тестування після вивчення змістового та кожного кредитного модуля;

- ознайомлення з бібліотечними фондами (електронною бібліотекою модульної навчальної програми);

- вибір **варіативних модулів**, що значно поглиблюють, розширюють тематику курсів, відбивають ширше розуміння актуальних проблем сучасної педагогіки, психології, психодіагностики тощо, детальніше окреслюють перспективну проблему як для індивідуальної творчої роботи вчителя-словесника, так і навчального закладу;

- використання Інтернету з навчальною метою (пошук і аналіз інформації, робота в чаті, форумі, робота з електронною поштою через веб-інтерфейс, отримання пошти, створення і відправка листів, робота з блогами тьютора тощо);

- використання блогів, Вікі-середовища та інших технологій Веб 2.0 для інформаційно-комунікаційного забезпечення творчого проекту;

- участь слухача-словесника в чатах, форумах, електронних конференціях, Інтернет-семінарах, Інтернет-лекціях, Інтернет-консультаціях і под.;

- участь у круглих столах, практико-зорієнтованих семінарах, науково-практичній конференції;

- захист кооперативних творчих проектів.

Зміст кредитно-модульної системи полягає в послідовному опануванні слухачем-словесником навчального матеріалу певними цілісними, логічно впорядкованими й обґрунтованими частинами, **змістовими модулями**, результати яких є підставою для визначення

рейтингу слухача. Модульна програма курсів учителів української мови та літератури складається із структурних елементів – окремих модулів, що є відносно самостійними й автономними частинами навчального процесу, передбачають певний обсяг знань, умінь і установок, ключові компетенції, якими має оволодіти словесник, перелік теоретичних і практичних завдань, які він виконуватиме. Отже, кожен змістовий модуль слугує для досягнення інтегративної мети в межах комплексної.

Академічні успіхи слухача курсів визначаються за допомогою трьох шкал оцінювання: шкалою Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS), національною шкалою та адаптованою, зареєстрованою шкалою ІППО. Заліковий кредит учителя-словесника варіюватиметься відповідно до обраної ним форми курсової підготовки та навчального навантаження – очної (72 год. – 100 балів) чи очно-дистанційної (180 год. – 250 балів). Подаємо шкалу оцінювання навчальних досягнень слухачів (табл. 1) за кредитно-модульною системою організацією навчання.

Таблиця 1

Шкала оцінювання навчальних досягнень слухачів-словесників на кредитно-модульних курсах підвищення кваліфікації

За шкалою ECTS	За національною шкалою	Кількість балів	Кількість балів за шкалою ІППО на двотижневих курсах – 72 год. (у балах)	Заліковий кредит очно-дистанційних курсів – 180 год.
A	Відмінно	90-100	90-100	225-250
B	Дуже добре	85-89	75-89	187-221
C	Добре	75-84		
D	Посередньо	65-74	60-74	150-185
E	Задовільно	60-64		
Fx	Незадовільно з можливістю повторного складання за умови виконання певної додаткової роботи	35-59	1-59	87-147
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	1-34		

Максимальна сума балів (рейтинговий рівень слухача-словесника) модульної навчальної програми курсової підготовки вчителів-словесників варіюється залежно від форми проведення курсів, загального навчального навантаження тощо (Схема 1) і становить на двотижневих/тритижневих курсах 100 балів, на очно-дистанційних – 250 балів, де на очному етапі передбачено **2 кредити** (100 балів), контрольно-дистанційному – **2 кредити** (100 балів) і підсумково-звітному – **1 кредит** (50 балів).

Схема 1

Максимальний рейтинговий рівень слухача курсів за кредитно-модульною системою навчання (у балах)

Форма проведення	Очний формат	Дистанційний формат	Підсумково-звітний формат
Очно-дистанційні курси	100	100	50
<i>Максимальний рейтинговий рівень слухача: 250 балів</i>			

Орієнтовний розподіл кредитів ECTS на очно-дистанційних курсах (180 годин) становить 5 кредитів, охоплюючи види навчальної діяльності організаційно-мотиваційного (2 кредити – 36 годин), контрольно-дистанційного (2 кредити – 36 годин) і підсумково-звітowego (1 кредит – 18 годин) форматів (табл. 2):

Таблиця 2

Розподіл залікового кредиту модульної навчальної програми курсової підготовки вчителів української мови та літератури

Складові модульної програми курсової підготовки словесника	Організаційно-мотиваційний формат	Контрольно-дистанційний формат	Підсумково-звітний формат
180 годин	72 години	72 години	36 годин
Соціогуманітарний кредитний модуль	0,5 кредиту (18 год.)	-	-
Професійно орієнтований кредитний модуль	1 кредит (36 год.)	1 кредит (36 год.)	-
Галузевий кредитний модуль	-	-	0,5 кредиту (18 год.)
Контрольно-оцінювальний кредитний модуль	0,5 кредиту (18 год.)	1 кредит (36 год.)	0,5 кредиту (18 год.)
Кредит модульної програми курсів	2 кредити	2 кредити	1 кредит
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	100 балів	100 балів	50 балів

Розподіл залікового кредиту на кожному з визначених етапів враховує участь учителя-словесника в тих чи інших видах навчальної діяльності, його активність, створений освітній продукт, продукування матеріалів модулів у творчому проекті тощо. Оцінка слухача-словесника за змістовий модуль програми складається із суми таких балів: за інформаційно-мотиваційний блок змістового модуля, практично-діяльнісну складову, самостійну та індивідуальну роботу, певні види контролю (табл. 3). Заліковий кредит модульної програми є сумарним показником результативності роботи слухача за кредитні модулі загальної, функціональної, галузевої, контрольно-оцінювальної складових.

Таблиця 3

**Розподіл кредитів модульної навчальної програми
курсів підготовки вчителів української мови та літератури**

Види навчальної діяльності	Усього балів
ОРГАНІЗАЦІЙНО-НАСТАНОВЧИЙ І ПІДСУМКОВО-ЗВІТОВИЙ ФОРМАТИ	
Інформаційно-мотиваційний блок модуля: ↪ відвідування та участь (репродуктивний, оптимальний, творчий рівні) у лекційних заняттях	0,1-1
Практично-діяльнісний блок модуля (практико-орієнтовані заняття): ↪ практичні ↪ семінарські ↪ тренінгові ↪ інтерактивні/актуалізовані лекції ↪ навчально-практична конференція, конференція з обміну досвідом	1-3 2 2 2 1-3
Самостійна та індивідуальна робота слухача курсів: ↪ підготовка до аудиторних занять інформаційно-мотиваційного, практико-діялісного та контрольного блоків (лекцій, практичних та семінарських, тренінгових занять, дискусій, проблемних і тематичних зустрічей, видів контролю); ↪ опрацювання електронної бібліотеки до модуля/усієї модульної програми курсів, літератури, нормативно-правової бази; ↪ обробка додаткових питань під час виконання контрольних, практичних, семінарських робіт, завдань для допитливих; ↪ виконання навчально-дослідних завдань; ↪ моделювання індивідуально-особистісної траєкторії розвитку; ↪ виконання завдань кооперативного творчого проекту тощо.	0,1-1

Варіативний модуль навчальної програми курсів	4
КОНТРОЛЬНО-ДИСТАНЦІЙНИЙ ФОРМАТ	
Поточний контроль за змістовим модулем	4
Методичний навчальний практикум	3
Навчальний практикум	3
Форум	4
Чат	4
Інтернет-семінар, семінар-практикум	3
Інтерактивний семінар	2
Інтернет-консультація	0,5
Навчальна практика	5
Завдання для допитливих	4
Модульний контроль	5
КОНТРОЛЬНИЙ БЛОК МОДУЛЬНОЇ ПРОГРАМИ	
Вхідний / вихідний контроль	10
Модульний контроль	5
Підсумковий контроль у формі тестів	10
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ	5
Підсумковий контроль у вигляді кооперативного творчого проекту	20

За рівнем активності вчителя-словесника в інформаційно-мотиваційному блоці кредитного (змістового) модуля, ступенем засвоєння вчителем-словесником інформації професійного призначення, виявленими компетенціями розмежовуємо три рівні:

- 1) **репродуктивний рівень** або **розпізнавально-відтворювальний**,
- 2) **оптимальний** чи **варіативно-продуктивний**,
- 3) **творчо-інноваційний** або **продуктивно-технологічний, новаторський**.

Пропонуємо власне бачення співвідношення цих рівнів із критеріями оцінювання участі вчителя-словесника в інформаційно-мотиваційному блоці кредитного (змістового) модуля та набутими вчителем-словесником на лекціях знаннями, сформованими вміннями, компетенціями, установками (табл. 4).

**Критерії оцінювання участі вчителя-словесника
в інформаційно-мотиваційному блоці змістового модуля програми**

Рівень виявлених компетенцій	Шкала оцінювання (у балах)	Критерії оцінювання участі словесника в інформаційно-мотиваційному блоці змістового модуля	Набуті знання, сформовані вміння, навички, установки
	2	3	4
Репродуктивний рівень засвоєння інформації (розпізнавальні-відтворювальні)	0,1-0,3	<p>Слухач-словесник є пасивним учасником навчального процесу, ретранслятором знань, діяльність включає лише репродуктивні дії. Переважають традиційно-стереотипні прийоми та засоби навчання. Володіє стратегією отримання декларативних і процедурних когнітивно-технологічних та методичних знань. Самомотивований на репродукцію. Відсутність пропедевтичної підготовки до лекційних занять, додаткового, поглибленого опрацювання теми змістового модуля. Пасивні комунікативні методи з безпосереднім джерелом знань (тьютором, викладачем-консультантом, іншими учасниками навчального процесу); провідна роль належить викладачеві. Низька пізнавальна активність. Слухач лише фіксує лекцію, протоколює зміст протягом заняття. Не виходить за межі визначеного лектором способу пізнавальних дій. Окремі аспекти лекції знаходять певне відбиття в кооперативному творчому проекті, подальшій практичній діяльності.</p>	<p>Усвідомлення змісту, значущості інформації для професійної діяльності словесника при вирішенні навчально-виховних, пізнавальних завдань</p>

1	2	3	4
Оптимальний (варіативно-продуктивний)	0,4-0,7	<p>Пропедевтична навчально-пізнавальна підготовка слухача курсів до інформаційно-мотиваційного блоку модуля: опрацювання нормативно-правової бази, додаткових матеріалів, літератури до змістового модуля, електронної бібліотеки, питань для самоконтролю чи самоперевірки, експрес-тестів тощо. Переважають активно-діалогічний і діяльнісний методи навчання. Словесник активно контактує з викладачем, іншими слухачами в напрямку розв'язання певного аспекту проблеми. Пошук причинно-наслідкових зв'язків між теоретичною і практичною складовою змістового модуля. Слухач самотивований на використання матеріалів модуля у творчому проекті, професійній діяльності.</p>	<p>Набуття необхідних знань для вирішення навчально-виховних і пізнавальних завдань, оволодіння різними системами дій, методом самостійного розв'язування педагогічних задач.</p>
Творчо-інноваційний (продуктивно-технологічний, новаторський)	0,8-1	<p>Активна роль словесника у визначенні параметрів і змісту навчання, формуванні мотивації, постановки цілей. Пропедевтична підготовка слухача курсів до лекцій, самостійно-творчий пошук інформації: опрацювання додаткових матеріалів, літератури до змістового модуля, електронної бібліотеки до модуля чи всієї модульної програми. Слухач-словесник здатний самостійно творчо сформулювати проблему для власного дослідження, розробити проект дослідження певної проблеми/питання лекції. Використовує власний досвід (соціальний, професійний, особистісний) в якості джерела навчання.</p>	<p>Високий рівень нестандартних педагогічних дій; творчий, нестандартний підхід до вирішення навчально-виховних і пізнавальних завдань, вільне володіння різними системами дій.</p>

1	2	3	4
<p style="text-align: center;">Творчо-інноваційний (продуктивно-технологічний, новаторський)</p>	<p style="text-align: center;">0,8-1</p>	<p>Самотивований на дослідження, новаторство, педагогічно-методичний пошук. Словесник активно контактує з викладачем, іншими слухачами в напрямку розв'язання певного питання. Повнота й глибина висловлення думок, аргументація позиції, культура діалогу, уміння компетентно розв'язувати завдання. Прагнення виконувати завдання дослідницького та проектно-конструктивного характеру. Виявлення під час лекції професійних знань, педагогічної креативності, творчої позиції, інноваційного мислення, потреба в професійній самоактуалізації. Слухач уміє творчо адаптувати матеріали змістового модуля обраній темі, змісту кооперативного творчого проекту, у професійній діяльності.</p>	<p>Оволодіння творчим мисленням, науковими знаннями, що зреалізуються в педагогічному досвіді. Установки до інноваційної діяльності, адаптивності, кооперації, творчого мислення.</p>

МОДУЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ

Змістовий модуль 1. Індивідуальна програма професійного саморозвитку й самореалізації (індивідуального освітнього маршруту) вчителя-словесника на всіх етапах курсової підготовки.

Підмодуль 1. Вхідне діагностування: «Виявлення рівня сформованості базових професійних компетенцій учителя-словесника».

Підмодуль 2. Організація неперервного професійного зростання вчителя української мови та літератури на всіх етапах курсової підготовки за кредитно-модульною системою підвищення кваліфікації.

Підмодуль 3. Планування і реалізація індивідуального освітнього маршруту слухача курсів за кредитно-модульною системою організації навчання під час очного й дистанційного форматів курсового періоду.

СОЦІОГУМАНІТАРНИЙ КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ

Змістовий модуль 2. Філософія освіти. Зміст трансформаційних процесів в українському суспільстві.

Підмодуль 1. Філософські основи освіти ХХІ століття. Філософія освіти як методологія реалізації Національної доктрини. Предмет і завдання філософії освіти, головні функції. Співвідношення понять «культура», «освіта», «світогляд», «філософія».

Підмодуль 2. Трансформація класичної освітньої парадигми в ХХ ст. Розвиток синергетичної методології у вітчизняній науці. Сучасні напрями філософії освіти в Україні. Болонський процес. Євроінтеграція України як чинник соціально-економічного розвитку держави. Реформування сучасної системи освіти, розробка програм виховання дітей та юнацької молоді. Співвідношення освітніх стандартів і творчого характеру освітньо-педагогічної діяльності.

Змістовий модуль 3. Модернізація системи освіти як важливий чинник інноваційного розвитку держави.

Підмодуль 1. Теоретичні й процесуальні умови реалізації компетентнісного підходу до навчання.

Підмодуль 2. Моделювання навчально-виховного процесу на засадах компетентнісного підходу до навчання. Основні групи компетентностей. Множинність підходів до виокремлення основних груп компетентностей. Шляхи формування основних груп компетентностей учнів.

Змістовий модуль 4. Побудова та розвиток національної системи оцінювання якості освіти

Підмодуль 1. Моніторинг якості освіти: рівні, етапи, методи моніторингових досліджень. TIMSS, Зовнішнє незалежне оцінювання.

Підмодуль 2. Переваги сучасних тестових технологій, вимоги до формування завдань та підбору відповідей, форми тестових завдань, особливості використання з урахуванням вікових особливостей дітей. Експертиза тестових завдань, складання тестових завдань.

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИЙ КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ

Змістовий модуль 5. Шляхи удосконалення професійної компетентності вчителя української мови та літератури в умовах особистісно зорієнтованого навчання.

Підмодуль 1. Професійна компетентність учителя-словесника як обов'язкова умова успішності його професійної діяльності. Періодизація професійного становлення педагога-професіонала. Інноваційні ролі і функції вчителя-словесника в умовах особистісно зорієнтованого навчання. Поняття професійної компетентності вчителя української мови та літератури, компетенцій педагога, компетентного вчителя-словесника. Складові професійної компетентності педагога. Конструювання «Моделі професійної компетентності вчителя української мови та літератури», визначення традиційних та інноваційних компонентів моделі. Відпрацювання технологій впровадження інноваційних компонентів у діяльність учителя-словесника.

Підмодуль 2. Шляхи формування та удосконалення професійної компетентності вчителя української мови та літератури в умовах особистісно зорієнтованого навчання. Умови й динаміка розвитку професійної компетентності вчителя. Шляхи формування та удосконалення неперервного професійно-особистісного зростання вчителя-словесника протягом міжтестастійного періоду. Алгоритм підвищення власного рівня професійної компетентності (програма неперервного професійно-особистісного зростання).

Змістовий модуль 6. Концептуально-технологічний підхід до організації інтерактивного навчання на уроках української мови та літератури.

Підмодуль 1. Модернізація освіти в Україні: причини, напрямки, шляхи, нормативно-правова база. Стратегія розвитку регіональної системи освіти. Оновлення змісту освіти з української мови та літератури. Державний стандарт освіти. Система роботи вчителя-словесника щодо підготовки учнів до зовнішнього незалежного оцінювання

Підмодуль 2. Нормативно-правове підґрунтя вивчення української мови в системі базової освіти школяра з орієнтацією на інтерактивне навчання. Аналіз діючих програм, підручників, посібників з української мови та літератури. Технологічно-практичний аспект впровадження інтерактивного навчання. Технології оцінювання навчальних досягнень учнів в умовах інтерактивного навчання.

Змістовий модуль 7. Підготовка вчителя-словесника до використання інтерактивних технологій на уроках української мови та літератури.

Підмодуль 1. Концептуальні позиції реалізації інтерактивного навчання. Структура інтерактивного уроку української мови та літератури. Особливості реалізації ефективної інтеракції на різних етапах уроку. Роль учителя-словесника як фасилітатора. Вибір методів, прийомів активного навчання. Заповнення аркушу вибору методів інтерактивного навчання.

Підмодуль 2. Класифікація інтерактивних технологій. Інтерактивні прийоми, методи мотивації навчальної діяльності учнів, актуалізації опорних знань, умінь, установок, узагальнення і систематизації знань, рефлексії пізнавальної діяльності на уроках мови та літератури.

Змістовий модуль 8. Психолого-педагогічні умови використання інтерактивних технологій на уроках української мови та літератури.

Підмодуль 1. Сутність інтерактивного спілкування: функції, форми, бар'єри. Створення «зони психологічного комфорту» за інтерактивних технологій. Особливості спілкування на основі пасивної, діалогічної та полілогічної моделей уроку української мови та літератури.

Підмодуль 2. Роль комунікації в становленні та самовираженні особистості. Психологія взаємовідношень в інтерактивних групах. Роль інтерактивної групи в соціалізації особистості. Групове прийняття рішень.

Змістовий модуль 9. Інтернет як середовище дистанційного навчання.

Підмодуль 1. Дистанційне навчання як форма навчання та педагогічна технологія. Застосування технологій дистанційного навчання в післядипломної педагогічної освіти. Мережа Інтернет, провайдер, адреси ресурсів (URL). Інформаційні та комунікативні сервіси, Інтернет. Поняття «форум», «чат», «телеконференція». Електронна пошта.

Підмодуль 2. Огляд сайтів освітньої тематики та пошукових систем. Мережевий етикет. Сервіси Веб 2.0: блоги, групи, документи. Інформаційне забезпечення дистанційного компоненту курсової

підготовки вчителя української мови та літератури: робота з електронною поштою через веб-інтерфейс, отримання пошти, створення і відправка листів, робота з блогами тьютора. Заповнення листа виконання завдань.

Змістовий модуль 10. Використання технологій кооперативного навчання як інноваційної дидактичної системи на уроках української мови та літератури.

Підмодуль 1. Типологія психолого-педагогічних поглядів на технологію кооперативного навчання. Співвідношення групових і кооперативних технологій навчання. Переваги й недоліки використання кооперативних технологій на уроках української мови та літератури. Способи об'єднання дітей у гомогенні чи гетерогенні навчальні групи. Розподіл функційних ролей номінальних груп. Етапи використання.

Підмодуль 2. Кооперативні технології в системі роботи вчителя-словесника. Методика використання кооперативних технологій. Поділ кооперативних технологій за структурою. Оцінювання досягнень учнів за кооперативних технологій. Формування **портфолію учня** («папки успіху»).

Змістовий модуль 11. Формування ділової активності учнів шляхом діалогових та інтерактивних технологій

Підмодуль 1. Ділова активність як фактор сприяння розвитку творчих здібностей учнів на уроках української мови, ефективний засіб досягнення виконання широкого діапазону навчальних завдань. Сутність поняття «ділова активність». Педагогічна концепція курсу «Ділова активність на уроках української мови», визначення ролі вчителя і учнів. Організація науково-дослідної діяльності як один з напрямків ефективного розвитку творчих здібностей учнів. Конкурси учнівської творчості як стимулювання щодо розвитку креативного мислення.

Підмодуль 2. Формування ділової активності учнів через інтерактивні технології на уроках української мови та літератури. Методики «Мозковий штурм», «Асоціації», «Проблемне навчання».

Змістовий модуль 12 (варіативний). Українознавство як інтегрований курс.

Підмодуль 1. Концепція українознавства та розвитку національної школи в Україні. Українознавство й проблеми формування національної самосвідомості молоді.

Підмодуль 2. Структура і зміст програми з українознавства. Методика викладання курсу «Українознавство» у школі. Методичні поради щодо проведення Міжнародного конкурсу з українознавства.

Концентри українознавства: Україна – природа, Україна – культура, Україна – держава, Україна в міжнародних відносинах тощо.

Змістовий модуль 13. Формування самостійної і самоосвітньої компетентності суб'єктів освітнього процесу

Підмодуль 1. Аналітико-прогностичний супровід формування самоосвітньої компетентності учнів. Етапи самоосвіти школярів. Необхідність організації самоосвіти на підставі моніторингових досліджень. Модель моніторингу вдосконалення навчальних досягнень учнів на основі самоосвіти. Шляхи і засоби, що сприяють формуванню у школярів самоосвітньої компетентності в цілісному педагогічному процесі. Вибір доцільних методів і прийомів стимулювання самоосвітнього процесу, корегування його результатів.

Підмодуль 2. Формування самоосвітньої компетентності учнів і вчителя-словесника в умовах застосування інтерактивних технологій навчання. Навчання школярів умінню активно застосовувати набуті знання, сформовані компетенції в практичній діяльності.

Змістовий модуль 14. Культурологічний підхід у викладанні суспільно-гуманітарних дисциплін.

Підмодуль 1. Культурологічний підхід у викладанні дисциплін гуманітарного циклу. Особливості культурологічного аналізу витворів мистецтва на уроках української мови та літератури.

Підмодуль 2. Культурологічний аналіз творів мистецтва на уроках української літератури як засіб підвищення ділової активності учнів у навчальному процесі.

ГАЛУЗЕВИЙ КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ

Змістовий модуль 15. Формування нормативно-правової компетентності вчителя-словесника

Підмодуль 1. Безпека життєдіяльності суб'єктів навчально-виховного процесу

Підмодуль 2. Юридична консультація: основи трудового законодавства. Законодавча база функціонування і розвитку школи.

Підмодуль 3. Правові та практичні аспекти проведення атестації педагогічних працівників. Нормативно-правова база атестації педагогічних працівників. Проект нового положення про атестацію. Мета і принципи атестації. Параметри оцінювання діяльності педагогів під час атестації. Етапи проведення атестації. Бально-рейтингова система оцінювання результатів фахової діяльності педпрацівників у міжатестаційний період.

Підмодуль 4. Навчальний практикум «Ситуації з атестації».

СТРУКТУРА

модульної навчальної програми очно-дистанційних курсів
підвищення кваліфікації вчителів-словесників за темою:
«Інтерактивне навчання в курсі «Українська мова та література»»

Курси підвищення кваліфікації	Спеціальність	Характеристика курсової підготовки
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 5 кредитів</p> <p>Модулів: 15 + (контрольно-оцінювальний модуль: науково-практична конференція, захист кооперативного творчого проекту, види контролю тощо)</p> <p>Загальна кількість годин: 180</p>	<p style="text-align: center;">Учителі української мови та літератури</p>	<p>Лекції: 27 год. Практичні: 62 год. Семінарські: 18 год. Тренінгові: 16 год. Види контролю: 25 год. Самостійна робота: 32 год Індивідуальна робота: 28 год</p> <p>Види контролю: <i>вхідний, вихідний, модульний, захист кооперативного творчого проекту</i></p>

Характеристика курсової підготовки вчителів-словесників

Усього Годин	Лекції	Практичні	Семінар	Тренінг	Вхідний/вихідний контроль	Модульний / поточний контроль	Захист проекту	Самостійна робота слухача	Індивідуальна робота слухача
ОРГАНІЗАЦІЙНО-НАСТАНОВЧИЙ ФОРМАТ									
72	15	9	4	14	2	4	-	24	
КОНТРОЛЬНО-ДИСТАНЦІЙНИЙ ФОРМАТ									
72	-	46	14	-	-	4+8	-	-	-
ПІДСУМКОВО-ЗВІТОВИЙ ФОРМАТ									
36	12	7	-	2	2	1	4	8	8
Усього годин									
180	27	62	18	16	4	17	4	32	28

**НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ З ЕЛЕМЕНТАМИ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ
ЗА ТЕМОЮ: «ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ В КУРСІ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА»**

Змістовий модуль	НАЗВА КРЕДИТНОГО МОДУЛЯ/ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ МОДУЛЬНОЇ ПРОГРАМИ	Кредит усієї модульної програми/ змістового модуля	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН (180 год.)											Лектура	
			Загальна кількість годин	Аудиторних								Позаауди торних			
				Інфор мац.- мотив аційн. блок	Практико- діяльнісний блок			Контрольний блок модуля				Самостійна робота	Індивідуальна робота		
					Практичне	Семинар ське	Тренінг	Вхідний контроль	Вихідний контроль	Модульний контроль	Захист проекту				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
І етап курсової підготовки – очний формат															
ОРГАНІЗАЦІЙНО-НАСТАНОВЧА СЕСІЯ															
КМ1	ОРГАНІЗАЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ														
ЗМ 1	ПМ1. Вхідне діагностування: «Виявлення рівня сформованості базових професійних компетенцій учителя-словесника»	6г	6					2					2	2	
	ПМ2. Організація неперервного професійного зростання словесника в очний формат курсної підготовки за кредитно- модульною системою Планування і реалізація індивідуального освітнього маршруту слухача за кредитно- модульною системою під час очного й дистанційного форматів			2											

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
КМ II	КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ II													
	Загальна складова													
ЗМ 2	Змістовий модуль 2. Зміст трансформаційних процесів в українському суспільстві. Інтеграційні процеси	18г	6	2	2							2		
	ПМ1. Філософія освіти як методологія реалізації Національної доктрини. Предмет і завдання філософії освіти, головні функції. Співвідношення понять «культура», «освіта», «світогляд», «філософія», «філософія освіти».			2										
	ПМ2. Трансформація класичної освітньої парадигми в ХХ ст. Розвиток синергетичної методології у вітчизняній науці. Сучасні напрями філософії освіти в Україні. Болонський процес. Реформування сучасної системи освіти, розробка програм виховання дітей та юнацької молоді.				2									
ЗМ 3	Змістовий модуль 3. Модернізація системи освіти як важливий чинник інноваційного розвитку держави		6	2	2							2	2	
	ПМ1. Теоретичні та процесуальні умови реалізації компетентнісного підходу до навчання.			2										
	ПМ2. Моделювання навчально-виховного процесу на засадах компетентнісного підходу. Основні групи компетентностей. Шляхи формування основних груп компетентностей учнів на уроках мови та літератури.				2									
ЗМ 4	Змістовий модуль 4. Моніторинг якості освіти. Тестові технології як інструментарій моніторингових досліджень.		6	1		2				1		2	2	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	ПМ 1. Моніторинг якості освіти: рівні, етапи, методи моніторингових досліджень. TIMSS, ЗНО.			1										
МК 1	ПМ 2. Переваги сучасних тестових технологій, вимоги до формування завдань та підбору відповідей, форми тестових завдань. Експертиза тестових завдань, складання тестових завдань для відслідкування та формування мовно-літературних компетенцій. МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1					2				1				
КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ III. Функціональна та професійно орієнтована складова														
ЗМ5	Змістовий модуль 5. Шляхи вдосконалення вчителя української мови та літератури в умовах ОЗОН	48 г	12				8			2		4	4	
Тема1	Професійна компетентність учителя-словесника як обов'язкова умова успішності його професійної діяльності		6				4					2	2	
	ПМ 1. Періодизація професійного становлення педагога. Етапи професійної компетентності вчителя української мови та літератури. Рівні професійної компетентності словесника.						2							
	ПМ2. Конструювання «Моделі професійної компетентності словесника», визначення традиційних та інноваційних компонентів. Основні функціональні ролі вчителя-словесника						2							
Тема2	Шляхи формування та удосконалення професійної компетентності вчителя української мови та літератури в умовах ОЗОН		6				2			2		2	2	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	ПМ1. Застосування принципів ОЗОН для вдосконалення професійної компетентності вчителя-словесника. Організація неперервного саморозвитку в міжтестастійний період						2							
МКП	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ Самооцінка рівня вияву складових професійної компетентності словесника									2				
ЗМ6	Змістовий модуль 6. Модернізація системи освіти як один із чинників інноваційного розвитку держави	6	6	2	2									
	ПМ1. Модернізація освіти в Україні: причини, напрямки, шляхи, нормативно-правова база. Стратегія розвитку регіональної системи освіти. Оновлення змісту освіти з української мови та літератури. Державний стандарт освіти.			2								2	2	
	ПМ2. Аналіз діючих програм, підручників, посібників з української мови та літератури. Технології оцінювання навчальних досягнень учнів в умовах інтерактивного навчання				2									
ЗМ 7	Змістовий модуль 7. Підготовка вчителя-словесника до використання інтерактивних технологій на уроках української мови та літератури		6				4					2	2	
	ПМ1. Концептуальні позиції реалізації інтерактивного навчання. Структура уроку української мови та літератури. Особливості реалізації ефективної інтеракції.						2							
	ПМ2. Інтерактивні прийоми, методи мотивації навчальної діяльності, актуалізації ЗВУ.						2							

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ЗМ8	Змістовий модуль 8. Психолого-педагогічні умови використання інтерактивних технологій на уроках української мови та літератури		6	2		2						2		
	ПМ1. Сутність інтерактивного спілкування: функції, форми, бар'єри. Створення «зони психологічного комфорту» за інтерактивних технологій.			2										
	ПМ2. Роль комунікації в становленні та самовираженні особистості. Психологія взаємовідношень в інтерактивних групах. Роль групи в соціалізації особистості. Групове прийняття рішень.					2								
ЗМ9	Змістовий модуль 9. Інтернет як середовище дистанційного навчання		6	2	2							2	2	
	ПМ1. Дистанційне навчання як форма навчання та педагогічна технологія. Застосування технологій дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті. Мережа Інтернет, провайдер, адреси ресурсів. Електронна пошта, форум, чат, телеконференція.			2										
	ПМ2. Інформаційне забезпечення дистанційного компонента курсової підготовки вчителя української мови та літератури.				2									
ЗМ10	Змістовий модуль 10. Використання технологій кооперативного навчання як інноваційної дидактичної системи на уроках української мови та літератури. Прості і складні кооперативні структури в роботі вчителя-словесника		6				4					2	2	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	ПМ1. Типологія психолого-педагогічних поглядів на технологію кооперативного навчання. Співвідношення групових і кооперативних технологій навчання. Етапи використання кооперативних технологій на уроках української мови та літератури. Способи об'єднання дітей у гомогенні чи гетерогенні навчальні групи. Розподіл функційних ролей номінальних груп.						2							
	ПМ2. Прості і складні структури: теоретичне підґрунтя та методика використання на уроках мови та літератури. Оцінювання досягнень учнів за кооперативних технологій. Формування навчальної «папки успіху» учня/навчальної групи як засобу автентичного оцінювання досягнень.						2							
ВМ 11	Змістовий модуль 11. Формування ділової активності учнів шляхом діалогових та інтерактивних технологій		6	2	1					1		2	2	
	ПМ1. Формування ділової активності учнів через інтерактивні технології на уроках української мови			2										
	ПМ2. Формування ділової активності учнів через інтерактивні технології на уроках української літератури				1									
МК III	Т.3. МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ Планування і реалізація індивідуального освітнього маршруту на контрольно-дистанційному форматі									1				

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
II етап – КОНТРОЛЬНО-ДИСТАНЦІЙНИЙ ФОРМАТ (72 год = 2 кредити)														
ЗМ 2	Практичне заняття: «Технології компетентнісно-орієнтованого навчання для формування різних груп компетентностей на уроках української мови та літератури»	72 год	4		4								4	
ЗМ 4	Поточний контроль: «Моделювання алгоритму (програми) підвищення власного рівня професійної компетентності в міжтестастійний період»		4							4			4	
ЗМ 4	Форум: «Основні характеристики та принципи діяльності успішного вчителя-словесника»		6		6									
ЗМ	Семинар-практикум: «Науково-дослідна та експериментальна робота як ефективна умова саморозвитку. Проектування моделювання в діяльності словесника».		4			4							2	
ЗМ 6	Чат: «Використання інтерактивних технологій у курсі «Українська мова та література»		6		6									
ЗМ 8	Практичне заняття: «Електронна пошта та інтерактивне спілкування в Інтернеті (форум, чат) у роботі вчителя та учнів»		6		6								4	
ЗМ 8	Інтерактивний семінар: «Шляхи використання блогів, Вікі-середовища та інших технологій Веб 2.0 у навчальному процесі»		6			6								
ЗМ 9	Методичний навчальний практикум: «Кооперативні технології на уроках української мови та літератури: теоретичне підґрунтя та методика використання»		6		6								6	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ЗМ 10	Інтернет-семінар: «Нормативно-методичний супровід викладання укр. мови та літератури. Нові підходи до технології оцінювання навчальних досягнень учнів»		4		4									
ЗМ	Інтернет-консультація: «Ділова активність як фактор сприяння розвитку творчих здібностей учнів на уроках української мови та літератури»		4		4								2	
ЗМ 7	Навчальний практикум: «Культура міжособистісного спілкування між суб'єктами навчально-виховного процесу»		6		4								2	
ВМ	Варіативний модуль 12 «Українознавство як інтегрований курс»		4		4								4	
ІК	Інтернет-консультація №1: «Виконання творчого кооперативного проекту: вироблення стратегії, розподіл функцій у межах групи, визначення мети, завдань»		2		2									
ІК	Інтернет-консультація №2: «Виконання творчого кооперативного проекту: інформаційно-комунікаційне забезпечення»		2		2									
МК	Модульний контроль № 4		2							2				
МК	Модульний контроль № 5		2							2				

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
III формат – підсумково-звітний (36 год = 1 кредит)														
КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ III.														
Функціональна та професійно орієнтована складова														
ЗМ 13	<i>Змістовий модуль 13.</i> Самостійна та самоосвітня компетентності суб'єктів освітнього процесу	12 год.	6	2		2						2	2	
	ПМ1. Науково-методичний супровід формування самостійної та самоосвітньої компетентності учителя-словесника .			2										
	ПМ2. Створення вчителем-словесником інструментарію стимулювання самоосвіти учнів. Педагогічні технології конструювання сучасного уроку. Проектна технологія.					2								
ЗМ14	<i>Змістовий модуль 14.</i> Культурологічний підхід у викладанні суспільно-гуманітарних дисциплін.		6	2	1					1		2	2	
	ПМ1. Культурологічний аналіз творів мистецтва на уроках української літератури як засіб активізації діяльності учнів			2										
МК	ПМ2. Особливості культурологічного аналізу творів мистецтва на уроках української мови та літератури. Модульний контроль				1						1			
КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ IV														
Галузева складова														
ЗМ 15	<i>Змістовий модуль 15.</i> Формування нормативно-правової компетентності вчителя-словесника	8 год.	8	4	2							2	2	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	ПМ 1. Безпека життєдіяльності суб'єктів НВП.			2										
	ПМ 2. Юридична консультація: вимоги до кваліфікаційних категорій та педагогічних звань відповідно до Тип. положення.			2										
	ПМ 3. Правові та практичні аспекти проведення атестації педагогічних працівників. ПМ 4. Навчальний практикум «Ситуації з атестації».				1									
КМ	КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ Контрольно-оцінювальна складова													
	Науково-методична конференція «Психолого-педагогічні основи застосування інноваційних педагогічних технологій особистісно зорієнтованої освіти»	16 год	4		4									
	Інструктивно-методичне заняття: «Організація неперервного професійного розвитку словесника в міжкатестаційний період на засадах кредитно-модульної системи. Заповнення Щоденнику міжкатестаційного періоду»		6	4								2	2	
	Вихідний контроль у формі тестів		2						2					
	Підсумковий контроль у формі захисту кооперативних творчих проєктів		4								4			

ТЕМИ ПРАКТИКО-ДІЯЛЬНІСНОГО БЛОКУ МОДУЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-НАСТАНОВЧИЙ ФОРМАТ

Змістовий модуль 1. Індивідуальна програма професійного саморозвитку й самореалізації (індивідуального освітнього маршруту) вчителя-словесника на всіх етапах курсової підготовки.

Проблемно-пошукові питання

для самостійної та індивідуальної роботи слухача-словесника

1. Познайомитись із модульною навчальною програмою курсів, опрацювати запропоновану документацію, зокрема Щоденник слухача курсів підвищення кваліфікації за кредитно-модульною системою організації навчання, електронну бібліотеку до кредитних (змістових) модулів.

2. Спланувати індивідуальний освітній маршрут (освітню траєкторію) для аудиторної і позааудиторної, власної самостійної та індивідуальної роботи в очний формат курсової підготовки.

3. Опрацювати «Пакет психолого-андрагогічних діагностик для самооцінки та самоконтролю вчителя-словесника», заповнити запропоновані матеріали: тести, анкети, Щоденник рефлексії вчителя української мови та літератури і под.

СОЦІОГУМАНІТАРНИЙ КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ

Змістовий модуль 2. Філософія освіти. Зміст трансформаційних процесів в українському суспільстві.

Практичне заняття

Проблемно-пошукові питання для обговорення:

1. Визначити предмет, завдання, головні функції філософії освіти.
2. З'ясувати співвідношення понять «освіта», «педагогічна діяльність», «філософія освіти».
3. Охарактеризувати основні тенденції розвитку сучасної освіти.
4. Дати сутнісну характеристику поняття «освітня парадигма».
5. Окреслити сучасні напрями філософії освіти в Україні, тенденції створення єдиного освітнього простору в контексті Болонської декларації.
6. Визначити взаємозалежність між освітніми стандартами і творчим характером освітньо-педагогічної діяльності.

Література для самостійної роботи слухача

1. Джюра О. Болонський процес як прояв модернізації освіти // Вища освіта України. – 2008. – № 4. – С. 58-64.

2. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К.: Політехніка, 2003. – 200 с.

Змістовий модуль 3. Модернізація системи освіти як важливий чинник інноваційного розвитку держави

Практичне заняття

Проблемно-пошукові питання для обговорення:

I. Опрацювати нормативні документи, що регламентують впровадження компетентісно підходу до навчання. Узагальнити результати.

Нормативна база впровадження компетентісного підходу до навчання

Нормативний документ	Стратегічні компетентісні ідеї

Загальний висновок:

II. Опрацювати статтю С. Бондар «Термінологічний аналіз понять «компетенція» і «компетентність» у педагогіці: Сутність та структура // Освіта і управління. – 2007. – № 2. – С. 93-99». Скласти резюме щодо термінологічної сутності понять «компетенція» і «компетентність».

III. Порівняти класифікації ключових компетентностей учнів, представлених у документах. Зробити висновки.

Порівняльна характеристика різних класифікацій ключових компетентностей

№ з/п	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (2000 р.)	Регіональна програма впровадження компетентісно орієнтованого підходу в НВП (2004 р.)	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (2008 р.)	Авторська класифікація (за бажанням слухача курсів)
1.				
2.				

Загальний висновок

Проблемно-пошукові питання

для самостійної та індивідуальної роботи слухача-словесника

1. Охарактеризувати ключові слова або фрази визначення поняття «компетентність».

2. Яку роль у структурі компетентності відіграє діяльність?

3. Проаналізувати власну педагогічну діяльність із позиції компетентнісного підходу до навчання. Які надбання Вашого досвіду полегшать перехід до компетентнісно зорієнтованого навчання? В яких напрямках є необхідною корекція професійної діяльності?

4. Яка з груп компетентностей, на Ваш погляд, є визначальною та найголовнішою?

5. Формування яких груп компетентностей учнів Ви вважаєте найлегшим засобами саме вашого предмету? Відповідь аргументувати.

6. Проаналізувати власний досвід використання творчих завдань на практиці. Якими знахідками Ви могли поділитися з колегами?

Література для самостійної роботи слухача-словесника

1. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти // Директор школи. – 2000. – № 39-40. – 126 с.

2. Регіональна програма впровадження компетентнісно орієнтованого підходу в навчально-виховний процес. – Донецьк, 2004.

3. Родигіна І.В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. – Х.: Основа, 2005. – 96 с.

4. Шишов С.Е., Кальней В.А. Школа: мониторинг качества образования. – М.: Педагогическое общество России, 2000. – 320 с.

Змістовий модуль 4. Побудова та розвиток національної системи оцінювання якості освіти

Семінарське заняття

Проблемно-пошукові питання для обговорення:

1. Назвати переваги сучасних тестових технологій.
2. Визначити вимоги до формування завдань та підбору відповідей.
3. Окреслити форми тестових завдань, особливості використання з урахуванням вікових особливостей учнів.
4. Скласти комплексні тестові завдання різного ступеня валідності з української мови та літератури, визначивши мету і завдання тестового контролю.

Література для самостійної роботи слухача-словесника

1. Вілмут Дж. Оцінювання для навчання. Навч. посіб. / За ред. І.С. Булах, М.Р. Мруга. – К.: Майстер-клас, 2007. – 170 с.

2. Державні стандарти освіти // Освіта України. – 2004. – 20 січня. – С. 1-13.

3. Шевченко Н.В., Капустін І.В., Клімова С.В. Моніторинг як засіб підвищення ефективності управління навчально-виховним процесом у загальноосвітньому навчальному закладі // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. – № 10-11. – 2007. – С. 25-30.

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИЙ КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ

Змістовий модуль 5. Шляхи удосконалення професійної компетентності вчителя української мови та літератури в умовах особистісно-зорієнтованого навчання

Тренінгове заняття: «Конструювання «Моделі професійної компетентності вчителя-словесника», визначення традиційних та інноваційних компонентів»

Проблемно-пошукові питання для обговорення:

1. Які складові компоненти формують модель професійної компетентності вчителя-словесника, тобто утворюють зовнішню оболонку моделі (внутрішня – це компетенції)?

2. Які з них є традиційними, а які зумовленими новими викликами в освіті і суспільстві?

3. Формування яких компетенцій відповідає визначуваними Вами професійними компетентностями вчителя-словесника?

4. Чи можна говорити про ієрархічний взаємозв'язок визначених Вами компонентів, які з них є ключовими (базовими), а які – вторинними? (для виконання завдань I-IV пропонується ефективний метод «**Віртуальна схематизація**»).

5. Які основні (можливо, нові) **функційні ролі** виконує вчитель-словесник, враховуючи й реалізуючи принципи особистісно зорієнтованого підходу до навчально-виховного процесу? Кожна навчальна група деталізує певну роль педагога.

Завдання I-IV

Складові моделі професійної компетентності	Змістове наповнення	Відповідні компетенції	Ієрархічні відношення складових компонентів моделі
<i>Традиційні компоненти моделі ПКС</i>			
1.			
2.			
3.			
4.			
<i>Інноваційні компоненти</i>			
1.			
2.			
3.			
4.			

Тренінгове заняття: «Відпрацювання технологій впровадження інноваційних компонентів у професійну діяльність учителя-словесника»

Проблемно-пошукові питання для обговорення:

1. Поміркувати над тим, чи завжди педагогічний стаж і педагогічний досвід є показниками майстерності педагога-словесника. З'ясувати умови такої кореляції.

2. Окреслити нові функції (ролі), уміння (навички), установки вчителя української мови та літератури, зумовлені впровадженням принципів особистісно зорієнтованого навчання.

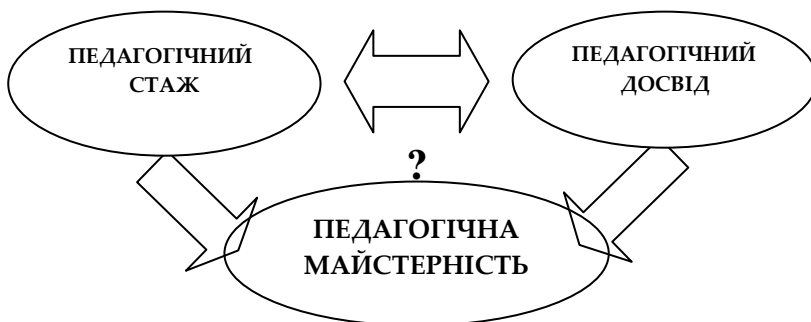
3. Назвати інноваційні компоненти в професійній діяльності вчителя-словесника в умовах реалізації принципів особистісно зорієнтованого навчання. Визначити змістове наповнення кожного елемента.

4. Описати технології, що забезпечують впровадження інноваційних компонентів у професійну діяльність учителя-словесника.

5. Застосовуючи матеріали інформаційної лекції щодо комунікативно-ситуативної компетентності вчителя-словесника, стилів спілкування педагогів з дітьми, проаналізувати педагогічні ситуації (можливе рольове розігрування ситуацій).

Форма звітності для завдання:

Завдання I

Завдання II

Функції педагога (ролі)	Уміння (навички)	Установки

Завдання III

Інноваційні компоненти в професійній діяльності вчителя-словесника	Технології, що забезпечують впровадження інноваційних компонентів у професійну діяльність учителя-словесника

Види навчальної діяльності до підмодуля 2

Тренінгове заняття: «Самооцінка рівня вияву складових професійної компетентності вчителя української мови та літератури»

Завдання для виконання:

1. Користуючись запропонованою таблицею, виявити власний рівень прояву, сформованості того чи іншого компонента професійної компетентності.

	Елемент ПКС Рівень вияву	Репродуктив- ний	Адаптивний	Локально- моделювальний	Системно- моделювальний	Творчий
1.	Спеціальна компетентність					
2.	Методична компетентність у галузі засобів формування ЗВУ					
3.	Комунікативно-ситуативна					
4.	Психолого-педагогічна компетентність					
5.	Рефлексивно-аналітична					
6.	Аутопсихологічна					
7.	Інформаційно-технологічна					
8.	Управлінська					
9.	Компетентність у спільній творчості					
10.	Валеологічна					
11.	Загальнокультурна					
12.	<u>Загальні висновки, рефлексія</u>					

2. На основі отриманих результатів зробити ґрунтовні та виважені висновки-рекомендації щодо власного подальшого професійно-особистісного зростання, удосконалення компонентів професійної компетентності.

3. У довільній формі розробити схему-алгоритм щодо формування (підвищення чи вдосконалення) виявленого рівня професійної компетентності протягом певного періоду.

Змістовий модуль 6. Концептуально-технологічний підхід до організації інтерактивного навчання на уроках української мови та Практичне заняття

Проблемно-пошукові питання для обговорення:

1. Визначити власну мотивацію на впровадження технологій інтерактивного навчання, можливості і потреби.

2. Визначити пріоритети інноваційної технології в системі освіти школяра, для формування ключових компетентностей.

3. Назвати пріоритети Національної доктрини, окреслити специфіку регіональної освіти.

4. Підготувати розгорнуті конспекти інтерактивних уроків української мови чи літератури з певної теми (на власний розсуд).

5. Виконати авторський творчий проект «Створення ситуації успіху при застосуванні інтерактивних технологій на уроках української мови і літератури».

Література для самостійної роботи слухача-словесника

1. Закон України «Про освіту» (2000р.) // Нормативно-правове забезпечення освіти. – Х.: Основа, 2004. – С. 25.

2. Державний стандарт базової і повної середньої освіти // Освіта України. – № 5 – 2004.

3. Національна доктрина розвитку освіти України // Нормативно-правове забезпечення освіти. – Х.: Основа, 2004. – С. 5-24.

4. Післядипломна освіта: проблеми управління, методичне забезпечення: Навчально-методичний посібник / За ред. Г.С. Данилової, Г.А. Дмитренка. – К.: ІЗМН, 2000. – С. 28.

Змістовий модуль 7. Підготовка вчителя-словесника до використання інтерактивних технологій на уроках української мови та літератури

Тренінгове заняття

Проблемно-пошукові питання для обговорення:

1. Визначити сутність інтерактивного навчання. Окреслити переваги інтерактивних технологій в НВП порівняно з традиційними.

2. Які інтерактивні технології Ви найчастіше використовуєте на уроках?

3. Чим відрізняються діалогові технології від ігрових? Які діалогові технології Вам відомі. Описати принципи їх використання.

4. Визначити показники готовності вчителя-словесника до використання інтерактивних технологій.

5. Написати конспект уроку з української мови (літератури) із використанням інтерактивних технологій на різних етапах засвоєння навчального матеріалу.

6. Укласти методичні рекомендації для учителя-словесника щодо використання інтерактивних технологій на уроці.

7. Підготувати методичні рекомендації (скласти алгоритм) для вчителя-словесника щодо планування, підготовки та проведення інтерактивного уроку української мови та літератури.

8. Створити **пакет групової роботи учнів** на інтерактивному уроці, що включатиме інструкції, алгоритм діяльності школярів щодо певної інтерактивної технології, запитання для рефлексії, зразки дитячих робіт у письмовому чи друкованому вигляді, відеоматеріали, фотографії компонентів навчального процесу та ін.

Література для самостійної роботи слухача-словесника

1. Букатова В.М., Ершова А.П. Я иду на урок: Хрестоматия игровых приемов обучения: Книга для учителя. – М.: Первое сентября, 2000. – 224 с.

2. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. – К., 2007. – 144 с.

3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник / За ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.

4. Сидоренко В.В. Інноваційні технології кооперативного навчання на уроках української мови: теоретичне підґрунтя та методика використання // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Зб. наук. праць. Вип. 38 / За заг. ред. академіка АПН України Євтуха М.Б. – К: КНЛУ, 2009. – С. 137-141.

Змістовий модуль 8. Психолого-педагогічні умови використання інтерактивних технологій на уроках української мови та літератури

Семінарське заняття

Проблемно-пошукові питання для обговорення:

1. Пояснити терміни: «етикет», «спілкування», «культура спілкування», «ділове спілкування».

2. Яку людину можна назвати: а) толерантною, б) товариською, в) делікатною, г) коректною, ґ) чемною, д) гречною?

3. Охарактеризувати стилі спілкування. Визначити власний стиль спілкування.

4. Розробити за однією навчальною темою з української мови чи літератури завдання, що стимулюють підвищення культури міжособистісного спілкування між суб'єктами навчально-виховного процесу.

5. Укласти анотований список літератури із зазначеної проблеми.

6. Розробити пам'ятки для учнів щодо формування загальнонавчальних умінь на інтерактивних уроках української мови та літератури.

7. Розробити пам'ятки для учнів щодо формування комунікативних умінь на інтерактивних уроках української мови та літератури.

8. Записати й обґрунтувати три «ніколи» і три «завжди», яких мають дотримуватись учні під час спілкування в інтерактивних групах. Внести результати в таблицю.

Правила комунікації в групі	«ЗАВЖДИ»	«НІКОЛИ»
1 правило		
2 правило		
3 правило		

Література для самостійної роботи слухача-словесника

1. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача: Навч. посібник / За ред. Н.Ю. Бутенко. – К.: КНЕУ, 2005. – 335 с.

2. Федорчук В. Комунікативна компетентність педагога: Соц.-психол. тренінг. – К.: Шкільний світ, 2007. – 128 с.

3. Фурман А.В., Гуменюк О.Є. Психологія Я-концепції: Навч. посібник. – Львів: Новий Світ, 2006. – 360 с.

Змістовий модуль 9. Інтернет як середовище дистанційного навчання

Практичне заняття

Проблемно-пошукові питання для обговорення:

1. Створити власну поштову скриньку.
2. Відправити тьютору курсів електронні повідомлення.
3. Скласти алгоритм роботи з блогом тьютора. Опрацювати блог тьютора, електронну бібліотеку до певного змістового модуля програми. Відправити алгоритм, який Ви склали, на електронну адресу прикладеним файлом.
4. Скласти алгоритми збереження веб-сторінки та її перегляду.

Література для самостійної та індивідуальної роботи слухача-словесника

1. Капелюх С.А. Электронная почта. Самоучитель. – Спб.: БХИ-Петербург, 2006. – С. 29-30.

2. Підвищення кваліфікації керівників освіти за дистанційною формою навчання / За заг. ред. В.В. Олійника. – К.: Логос, 2006. – 408 с.

3. Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: Навч. посіб. 3-є вид. / За ред. В.М. Кухаренка – Х.: НТУ «ХП», «Торсінг», 2002. – 320 с.

Змістовий модуль 10. Використання технологій кооперативного навчання як інноваційної дидактичної системи

Тренінгове заняття

План

1. Прості кооперативні структури: «Скажи й переключися», «Порушена послідовність», «Робота з термінами», «Діаграма Вена», «Група» («Так – Ні», дискусійна сітка Алверманна), «Кути», «Віртуальна схематизація».

2. Складні кооперативні технології: «Графіті», «Групове дослідження», «Прогулянка галереєю ідей», «Круглий стіл».

Завдання за технологією «Порушена послідовність»: у межах теми «Поглиблення і систематизації найважливіших відомостей з різних розділів граматики» (10 кл.) відворити одиниці мови в їх зв'язку і взаємовідповідності (ліворуч – записи-завдання на окремих картках для кожної навчальної групи).

Схема

ОДИНИЦІ МОВИ (варіант для учнів)	ОДИНИЦІ МОВИ (правильний варіант)
Словосполучення – надфразова єдність (складне синтаксичне ціле) – морфеми – речення – фонеми – текст – словоформи	

Завдання за технологією «Круглий стіл» у межах теми «Стилістика односкладних речень» (11 кл.): проаналізувати запропонований кожній навчальній групі певний вид односкладних речень, сформулювати власну гіпотезу щодо співвідношення односкладних і двоскладних речень, дати відповідь на питання, чи можна вважати структури синтаксичними синонімами. З'ясувати способи вираження головного члена того чи іншого різновиду речень, стилістичну функцію односкладних речень (означено-особових, неозначено-особових, безособових, узагальнено-особових, інфінітивних, називних), визначити, яким жанрам літератури властиві ці структури. Записати думку на

плакаті, передати його іншому учаснику кооперативної групи по колу. Укласти спільне «Дерево рішень», ураховуючи результати кожної кооперативної навчальної групи.

Схема «Дерево рішень»

ОДНОСКЛАДНІ РЕЧЕННЯ				
Види односкладних речень	Спосіб вираження головного члена	Співвідношення односкладних і двоскладних структур	Основне призначення типу речень	Стиль і жанр мовлення

Завдання за технологією «Навчання разом» в межах теми «Синтаксичні зв'язки в словосполученні і реченні» (11 клас): кожній номінальній групі вибрати словосполучення з певним типом (видом, способом) підрядного синтаксичного зв'язку – узгодження, керування, прилягання, а також ті структури, що функціонують на рівні речення (координація, сурядний зв'язок). Вибір обґрунтувати.

Додаток

УЗГОДЖЕННЯ, КЕРУВАННЯ, ПРИЛЯГАННЯ, КООРДИНАЦІЯ, СУРЯДНИЙ ЗВ'ЯЗОК?	<i>Площа трикутника, хмарки біжать, соціальна диференціація, темперамент людини, Товариство української мови, сповнений самоваги, їхати вулицями міста, дванадцять порад, Чумацький Шлях, неспокійно батькові, то дощ, то сніг, давно відомий, я не зрозумів, вечір згасає, витерти долонею, надійний захист, паленіти від сорому, курс на оновлення, надзвичайно весело, працювати вечір, погано освітлені, сумно чи радісно, висококваліфікований спеціаліст, крутизна спуску, високість неба, витривала людина, перевезти (комп'ютер) із крамниці до школи</i>
--	---

Проблемно-пошукові питання

для самостійної та індивідуальної роботи слухача-словесника

1. Розробити критерії оцінювання навчальних досягнень учнів за певною кооперативною структурою на уроці української мови (літератури).
2. Розробити рекомендації щодо використання технологій (чи окремо взятої простої/складної структури) кооперативного навчання в межах вивчення певної теми, визначити мету, позитиви й можливі ризики при впровадженні розглядуваної технології співробітництва.

Література для самостійної та індивідуальної роботи слухача-словесника

1. Сидоренко В.В. Інноваційні технології кооперативного навчання на

уроках української мови: теоретичне підґрунтя та методика використання // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Зб. наук. праць. Вип. 38 / За заг. ред. Євтуха М.Б. – К: КНЛУ, 2009. – С. 137-141.

2. Сидоренко В.В. Підготовка вчителя-словесника до застосування кооперативних технологій на уроках української мови // Нова педагогічна думка: Науково-методичний журнал. – Рівне: РОІППО. – 2008. – № 4. – С. 40-45.

3. Сидоренко В.В. Навчання у співпраці: Кооперативні технології в системі роботи вчителя-словесника // Культура народів Причорномор'я: Научний журнал / Матеріали Міжнародного Кримського лінгвістического конгреса «Язык и мир» в г. Ялте, 5-8 октябрю 2009 года. – № 168. – Т. 2. – С. 238-240.

4. Фасоля А. Діяльнісна основа навчання // Дивослово. – 2006. – № 7. – С. 23-29.

Змістовий модуль 11. Формування ділової активності учнів шляхом діалогових та інтерактивних технологій

Практичне заняття

Проблемно-пошукові питання для обговорення:

1. Подати тлумачення термінів «ділова активність», «підприємливий підхід».
2. Розкрити суть ділової активності, пріоритети застосування підходу на уроках мови та літератури.
3. Дати характеристику активної та інтерактивної моделі навчання.
4. Розробити методичні рекомендації для формування ділової активності учнів на уроках української мови та літератури.
5. Поділитися власними засобами організації уроку для стимулювання і розвитку творчої діяльності учнів.

КОНТРОЛЬНО-ДИСТАНЦІЙНИЙ ФОРМАТ

Практичне заняття

«Технології компетентнісно-орієнтованого навчання для формування різних груп компетентностей на уроках української мови та літератури»

Форма проведення: індивідуальна робота

МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ: *таблиця із педагогічними технологіями для формування певних компетентностей на уроках української мови та літератури*

Завдання для виконання:

1. Визначити, які педагогічні технології можуть бути використані для формування різних груп компетентностей на уроках української мови та літератури.

Форма звітності для завдання:

№ з/п	Група компетентностей	Технології
1.		
2.		
Загальний висновок:		

Поточний контроль

«Модельовання алгоритму (програми) підвищення власного рівня професійної компетентності в міжзастаційний період»

Форма проведення: індивідуальна робота

МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ: алгоритм (програма) підвищення власного рівня професійної компетентності в міжзастаційний період

1. Користуючись матеріалами практичної роботи щодо виявлення власного рівня професійної компетентності, змодельовати алгоритм (програму) підвищення власного рівня професійної компетентності на півроку (рік).

2. Врахувати самореалізацію через створення позитивно-гармонійної «Я-концепції».

3. Передбачити методи, прийоми, технології, що сприятимуть втіленню прогнозу. Описати етап рефлексії.

Форма звітності для завдання:

Алгоритм підвищення рівня ПКС (на півроку)	Опис кроків	Методи, прийоми, технології	Рефлексія
Крок 1			
Крок 2			
Крок 3			
Крок 4			
Крок 5			
Крок 6			
Крок 7			
Крок 8			
Крок 9			
Крок 10			
Крок 11			

Форум

«Застосування інноваційних технологій і методик навчання української мови та літератури згідно з новою освітньою парадигмою»

Форма проведення: кооперативна робота

МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ: *участь у форумі, коментар на блозі*

Завдання для обговорення:

У школі «Лідер» створена Ініціативна група вчителів-словесників, яка виступила з ідеєю впровадження у школі компетентісно-зорієнтованого підходу для професійного розвитку вчителів, застосування інноваційних технологій і методик навчання під час навчально-виховного процесу, допрофільного і профільного етапів. Школа працює на принципах інноваційності, демократичності і професійного менеджменту і тому для прийняття рішення, окрім Ініціативної групи, було створено ще групи:

Внутрішні експерти – співробітники школи, які оцінюють ризики застосування інноваційних технологій і методик навчання української мови та літератури згідно з новою мовно-літературною парадигмою.

Стейкхолдери (зацікавлені особи) – батьки, учні, спонсори, місцева громада тощо, які зацікавлені у розвитку Школи та забезпечують її підтримку (у тому числі й фінансову).

Зовнішні експерти – залучені зовнішні консультанти, що є фахівцями з розвитку персоналу.

Рішення буде прийматися у форматі відкритого засідання Наглядової ради Школи на основі рішень, поданих від 3-х зазначених груп.

Завдання для груп:

Ініціативна група – обговорити та подати на розгляд Наглядової ради конкретні **позитиви застосування інноваційних технологій і методик навчання української мови та літератури.**

Внутрішні експерти – обговорити та подати на розгляд Наглядової ради конкретні **ризики застосування інноваційних технологій і методик навчання української мови та літератури.**

Стейкхолдери – обговорити та подати на розгляд Наглядової ради обґрунтовану **позицію щодо підтримки чи не підтримки запровадження нових освітніх технологій.**

Наглядова рада (тьютори групи) – на основі поданих рішень груп прийняти рішення **щодо запровадження чи не запровадження інноваційних технологій навчання мови в Школі «Лідер».**

Чат

«Використання інтерактивних технологій в системі роботи вчителя-словесника»

Форма проведення: кооперативна робота

МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ: *участь у чаті, коментарі на блозі*

Дискусійні запитання:

1. Використання інтерактивних технологій – це система в роботі вчителя-словесника чи можна обмежуватись одноразовим, несистематичним їх використанням на уроці? Думку обґрунтуйте.

2. Які методичні рекомендації для вчителя-словесника щодо планування, підготовки та проведення інтерактивного уроку Ви запропонуєте з власного перспективного досвіду роботи?

3. Які інтерактивні технології є найбільш перспективними на Ваших уроках? Які інтерактивні технології Ви вважаєте найменш продуктивними?

Методичний навчальний практикум

«Кооперативні технології навчання та викладання: теоретичне підґрунтя і методика використання»

Форма проведення: індивідуальна робота

МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ: *розробка рекомендацій щодо використання технологій кооперативного навчання*

Завдання для виконання:

Опис завдання:

1. Обрати за програмою навчальну тему з української мови чи літератури.

2. Розробити рекомендації щодо використання технологій кооперативного навчання в межах вивчення цієї теми, визначити мету, позитиви й можливі ризики при впровадженні простих чи складних технологій співробітництва.

Форма звітності для завдання:

Предмет, клас:			
Тема:			
ПРОСТІ КООПЕРАТИВНІ СТРУКТУРИ	Назва технологій кооперативного навчання	Рекомендації щодо використання в межах певної теми	Мета використання технологій співробітництва на уроці, переваги й можливі ризики для словесника та учнів
	«Думай – Працюй у парі – Ділись»		

СКЛАДНІ СТРУКТУРИ	«Робота з термінами»		
	«Поняттєва таблиця»		
	«Т-група» («Так – Ні», сітка Алверманна)		
	«Круглий стіл»		
	«Галерея» («Прогулянка галереєю ідей»)		
	Групові дослідження		
	«Зигзаг» / «Ажурна пилка»		

Інтерактивний семінар

«Шляхи використання блогів, Вікі-середовища в навчальному процесі»

Форма проведення: індивідуальна робота

МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ: алгоритм роботи з блогом тьютора

Завдання для виконання:

1. Опрацювати літературу електронної бібліотеки до модуля.
2. Скласти алгоритм збереження веб-сторінки та її перегляду.
3. Скласти алгоритм роботи з блогом тьютора. Відправити складений алгоритм на електронну адресу тьютору прикладеним файлом.

Інтернет-консультація

«Ділова активність як фактор сприяння розвитку творчих здібностей учнів на уроках української мови та літератури»

Форма проведення: індивідуальна робота

МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ: відповіді на проблемно-пошукові питання

Завдання для виконання:

1. Опрацювати інтернет-лекцію, термінологічний апарат до теми. Визначити сутність поняття «ділова активність», окреслити значення формування навичок ділової активності для суб'єктів навчально-виховного процесу.

2. Процес творчого розвитку не піддається програмуванню, а сучасне реформування загальної середньої освіти потребує розвитку творчої обдарованості особистостей. Яким чином учитель-словесник має вирішити цю проблему?

3. Пояснити головні терміни креативної педагогіки: «творчість», «креативність», «розвиток».

4. Які засоби організації уроку зарекомендували себе на практиці як стимулятори творчої діяльності учнів: теорія та Ваш досвід?

Завдання для допитливих:

Знайомство з методиками: «Мозковий штурм», «Асоціації».

Навчальний практикум
«Культура міжособистісного спілкування між суб'єктами
навчально-виховного процесу»

Форма проведення: індивідуальна робота

МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ: пам'ятки для учнів щодо формування комунікативних умінь на інтерактивному уроці української мови та літератури.

Завдання для виконання:

1. Розробити за однією навчальною темою завдання, що стимулюють підвищення культури міжособистісного спілкування між суб'єктами навчально-виховного процесу.

2. Розробити пам'ятки для учнів щодо формування комунікативних умінь на інтерактивному уроці української мови та літератури.

Змістовий модуль (варіативний) 12

Українознавство як інтегрований курс

МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ: *опрацювання матеріалів Інтернет-лекції, відповіді на питання*

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВАРІАТИВНОГО МОДУЛЯ

Підмодуль 1. Концепція українознавства та розвитку національної школи в Україні. Українознавство й проблеми формування національної самосвідомості молоді.

Підмодуль 2 Структура і зміст програми з українознавства. Методика викладання курсу «Українознавство» у школі. Методичні поради щодо проведення Міжнародного конкурсу з українознавства.

Література для самостійної роботи слухача-словесника

1. Кононенко П.П. Українознавство: Підручник для вищих навчальних закладів. – К.: Міленіум, 2006. – 224 с.

2. Лепеха Т.В. Українознавство: Навч. посібник. – К.: Просвіта, 2005. – 376 с.

Інтернет-семінар

«Нормативно-методичний супровід
викладання української мови та літератури.

Нові підходи до технології оцінювання навчальних досягнень
учнів»

Форма проведення: індивідуальна робота

МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ: розробка уроку аналізу типових помилок в контрольній роботі (розвитку зв'язного мовлення)

Завдання для виконання:

1. Назвати нормативні документи, якими Ви послуговуєтесь в навчально-виховному процесі.

2. Перерахувати зміни в технології оцінювання навчальних досягнень учнів з української мови.

3. Назвати зміни в технології оцінювання навчальних досягнень учнів з української літератури.

4. Подати зміни в методичних рекомендаціях щодо оформлення навчальних досягнень учнів в класному журналі.

Поточний контроль за темою:

«Письмові роботи контрольного характеру: методика проведення, класифікація помилок, критерії оцінювання»

Форма проведення: індивідуальна робота

МЕТОДИЧНИЙ ПРОДУКТ: конспект письмової роботи контрольного характеру з української мови, урок аналізу типових помилок в контрольній роботі

Завдання для виконання:

1. Подати конспект письмової роботи контрольного характеру з української мови (за певною темою).

2. Розробити урок аналізу типових помилок в контрольній роботі (розвитку зв'язного мовлення), запропонувати граматику-стилістичні вправи.

ПІДСУМКОВО-ЗВІТОВИЙ ФОРМАТ

СОЦІОГУМАНІТАРНИЙ КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ

Змістовий модуль 13. Формування самостійної і самоосвітньої компетентності суб'єктів освітнього процесу

Семінарське заняття

Запитання для обговорення:

1. Перерахувати документи, у яких наголошується на необхідності створення умов для неперервного навчання, навчання впродовж життя.

2. Назвати компоненти готовності школярів до самоосвіти.

3. Порівняти поняття «самоосвіта» та «самостійна діяльність».

4. Визначити ролі і функції вчителя-словесника в процесі формування самоосвітньої компетентності учнів.

5. Поділитися власним досвідом підготовки дітей до самоосвіти.

6. Дати коротку характеристику методам діагностування рівня сформованості самоосвітньої компетентності учнів. Яким чином можна оформити результати діагностування? Як практично використати кожний результат діагностування?

7. Назвати показники, за якими можна диференціювати учнів. Продумати і запропонувати ймовірні способи організації ефективної взаємодії з кожною сформованою навчальною групою.

Проблемно-пошукові питання

для самостійної та індивідуальної роботи слухача-словесника

1. Дати характеристику самоосвітньої діяльності учнів як процесу.

2. Назвати компоненти готовності учнів до самоосвіти, критерії, за якими визначається рівень підготовленості учнів до самоосвіти. Які засоби стимулювання самоосвітнього процесу слід використовувати?

3. Дати визначення поняття «професійна самоосвіта педагога». Визначити етапи, за якими вона здійснюється, напрямки в процесі самовдосконалення професійної компетентності шляхом самоосвіти.

4. Розробити річний план формування загальнонавчальних умінь учнів на уроках української мови та літератури.

5. Скласти пам'ятки, алгоритми щодо формування основних загальнонавчальних умінь учнів: організаційних, пізнавальних, інформаційних, комунікативних.

6. Скласти анотований перелік додаткових джерел інформації для учнів за однією з навчальних тем з української мови (літератури).

7. Розробити за однією навчальною темою з української мови (літератури) індивідуальні творчі завдання, що стимулюють і спрямовують самоосвітню діяльність учнів.

Література для самостійної роботи слухача-словесника

1. Аналітико-прогностичний супровід формування самоосвітньої компетенції школярів: Практико-зорієнтований посібник / За наук. ред. І.Г. Єрмакова – Запоріжжя: Хортицький навчально-реабілітаційний багатофункціональний центр, 2006. – 220 с.

2. Науково-методичний супровід самоосвітньої й самостійної діяльності педагогічних кадрів у системі післядипломної педагогічної освіти: Практико-зорієнтований методичний посібник / Бухлова Н.В., Коновалова Л.М. – Донецьк: Каштан, 2007. – 108 с.

Змістовий модуль 14. Культурологічний підхід у викладанні суспільно-гуманітарних дисциплін

Практичне заняття

Запитання для обговорення:

1. Встановити зв'язок між особливостями барокового світобачення та стилістикою пам'яток мистецтва доби бароко.

2. Зробити стилістичний аналіз однієї з пам'яток барокового мистецтва.

3. Скласти список пам'яток мистецтва доби бароко.

4. Скласти план щодо аналізу витвору мистецтва доби бароко: а) архітектурної споруди; б) поетичного тексту; в) витвору образотворчого мистецтва (на прикладі барокових портретів); г) ікони.

Література для самостійної роботи слухача-словесника

1. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: В 3ч. – Л.: Світ, 2005. – Ч. 3. – 268 с.

2. Овсійчук В.А. Українське мистецтво XIV- пров. підлога. XVII ст. – К.: Мистецтво. – 1985. – 173 с.

3. Попович М.В. Нарис історії культури України. – К.: «Артек», 2001. – 728 с.

ГАЛУЗЕВИЙ КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ

Змістовий модуль 15. Формування нормативно-правової компетентності вчителя-словесника

Практичне заняття

Запитання для обговорення:

1. Дати тлумачення поняття «атестація педагогічних працівників».

2. Визначити мету атестації, назвати основні її принципи.

3. Перерахувати вимоги до кваліфікаційних категорій і педагогічних звань.

4. Окреслити параметри оцінювання діяльності педагогів під час атестації

5. Розглянути ситуації при атестації педагогічних кадрів (електронна бібліотека). Запропонувати можливі варіанти згідно з нормативно-правовою базою.

6. Описати діяльність педагога на кожному етапі проведення атестації.

Література для самостійної роботи слухача-словесника

1. Типове положення про атестацію педагогічних працівників загальноосвітніх, дошкільних, позашкільних навчальних закладів (проект).

2. Кваліфікаційні характеристики педагогічних працівників, для яких встановлені кваліфікаційні категорії // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – № 5-6, березень. – К.: Освіта, 1994. – 64 с.

3. Кононенко О.Є. Атестація педагогічних працівників: нормативи, методичні рекомендації, документи / Під заг. ред. Л.Д. Покроєної. – Х.: Основа, 2007. – 215 с.

КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНА СКЛАДОВА МОДУЛЬНОЇ ПРОГРАМИ КУРСОВОЇ ПІДГОТОВКИ СЛОВЕСНИКІВ

Науково-практична конференція

**«Психолого-педагогічні та науково-методичні основи
застосування інноваційних педагогічних технологій особистісно
зорієнтованої освіти на уроках української мови та літератури»**

ПЛАН

I. Науково-теоретичний блок науково-практичної конференції.

1. Особистісно зорієнтований урок української мови та літератури: теоретичне підґрунтя і практична реалізація.

2. Відмінності між традиційною та особистісно зорієнтованою освітою.

3. Організація навчального процесу з урахуванням дидактичних засад реалізації особистісно зорієнтованого навчання.

4. Шляхи реалізації основоположних принципів особистісно зорієнтованого навчання на уроках української мови та літератури.

5. Структура особистісно зорієнтованого уроку, етапи оволодіння школярами діяльними вміннями, компетенціями.

6. Особливості використання вчителем-словесником особистісно зорієнтованих освітніх технологій.

II. Практико-зорієнтований блок науково-практичної конференції «Панорама методичних ідей і знахідок особистісно зорієнтованого уроку української мови та літератури».

1. Особистісно зорієнтоване планування і моделювання особистісно зорієнтованих уроків української мови та літератури.

2. Упровадження інноваційних особистісно зорієнтованих технологій на уроках української мови та літератури (слухачі курсів інформують про власні нароби, використовувані технології особистісно зорієнтованого навчання в навчально-виховному процесі).

ЛІТЕРАТУРА

для самостійної роботи слухача-словесника

1. Балл Г.О. Про світоглядні орієнтири гуманістичної психології / *Методологія і методи практичної психології: Матеріали «круглого столу» в Інституті психології АПН України 8 лютого 2001 р.* // *Практична психологія та соціальна робота.* – 2002. – № 2. – С. 54-57.

2. Донченко Т. Мотиваційне забезпечення навчальної діяльності на уроках мови // *Дивослово.* – 2001. – № 7. – С. 24-26.

3. Мирошніченко В.І. Особливості використання вчителем педагогічних технологій особистісно зорієнтованої освіти // *Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно-зорієнтованої освіти: Модульний посібник / П.І Матвієнко, Н.І. Білик.* – Полтава: ПОШПО, 2006. – С. 112-123.

4. Паламарчук В. Від творчої особистості – до нових технологій навчання // *Завуч.* – 2006. – № 4. – С. 2-5.

5. Прокопьев И.И., Михалкович Н.В. Педагогіка: Уч. посobie. – Минск: Тетра Системс, 2002. – 542 с.

6. Сидоренко В.В. Психолого-педагогічні та методичні основи застосування технологій особистісно зорієнтованої освіти на уроках української мови // *Нова педагогічна думка: Науково-методичний журнал / Матеріали Всеукраїнської конференції «Особистісно зорієнтований підхід до навчання української мови та літератури».* – Рівне: РОШПО. – 2008. – № 4. – С. 201-205.

7. Фасоля А. Діяльнісна основа навчання // *Дивослово.* – 2006. – № 7. – С. 23-29.

8. Фасоля А. Особистісно зорієнтоване навчання: набутки, проблеми, перспективи // *Нова педагогічна думка: Науково-методичний журнал / Матеріали Всеукраїнської конференції «Особистісно зорієнтований підхід до навчання української мови та літератури».* – Рівне: РОШПО. – 2008. – № 4. – С. 144-150.

9. Хуторской А.В. Методика личностно-ориентированного обучения. Как обучать всех по-разному: пособие для учителя. – М.: Владос-Пресс, 2005. – 383 с.

10. Якиманская И.С. Технология личностно-ориентированного образования. – М.: Сентябрь, 2000. – 176 с.

ЗАХИСТ КООПЕРАТИВНОГО ТВОРЧОГО ПРОЕКТУ

Орієнтовні теми для кооперативних творчих проєктів

Тема 1. Структура професійної компетентності сучасного вчителя-словесника.

Тема 2. Комунікативна компетентність як облігаторна складова професійної компетентності вчителя української мови та літератури.

Тема 3. Моделювання підвищення професійної компетентності вчителя-словесника в умовах сучасної школи.

Тема 4. Організація неперервного професійного саморозвитку словесника в міжатастаційний період.

Тема 5. Професійне самовдосконалення вчителя української мови та літератури. Етапи професійного розвитку.

Тема 6. Кризи професійного становлення особистості вчителя-словесника.

Тема 7. Формування та діагностика психологічної компетентності та професійної діяльності педагога-словесника.

Тема 8. Управлінська підтримка зростання професійної майстерності вчителя-словесника.

Тема 9. Особистісно зорієнтований урок української мови: принципи, завдання, розвиток учнівських компетентностей.

Тема 10. Особистісно зорієнтований урок української літератури.

Тема 11. Застосування інноваційних технологій і методик навчання української мови згідно з новою мовною парадигмою.

Тема 12. Використання нових навчальних технологій на уроці української мови та літератури.

Тема 13. Упровадження інноваційних методів і прийомів викладання української мови і літератури.

Тема 14. Інтерактивні технології на уроках української мови та/або літератури.

Тема 15. Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів на інтерактивних уроках української мови.

Тема 16. Оцінювання знань, умінь і навичок учнів в умовах інтерактивного навчання.

Тема 17. Моніторинг якості мовної освіти учнів.

Тема 18. Кооперативні технології навчання на уроках української мови та/або літератури.

Тема 19. Застосування методів критичного мислення на уроках української мови (літератури).

Тема 20. Групові та парні методи роботи на уроках української мови (літератури).

Тема 21. Використання комп'ютерних технологій для організації дистанційного навчання при вивченні української мови та літератури.

Тема 22. Використання тестових технологій у процесі вивчення української мови та/або літератури.

Тема 23. Розробка та використання тестових технологій на уроках повторення, узагальнення, систематизації матеріалу в процесі вивчення української мови (літератури).

Тема 24. Ігрові елементи на уроках української мови та літератури.

Тема 25. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови та/або літератури.

Тема 26. Розвиток дослідницьких умінь учнів на аспектних уроках рідної мови та/або літератури.

Тема 27. Формування творчого потенціалу особистості на засадах проектних технологій.

Тема 28. Розвиток критичного мислення при вивченні української мови та літератури.

Тема 29. Пошуково-дослідницькі завдання як засіб активізації пізнавальної активності учнів на уроках української мови та/або літератури.

Тема 30. Проектна діяльність як засіб продуктивної творчої діяльності учнів на уроках української мови та/або літератури.

Тема 31. Організація самоосвітньої творчої діяльності учнів на уроках української мови (літератури).

Тема 32. Принципи проблемності у викладанні української мови (літератури).

Тема 33. Проблемно-пошукове навчання як умова активізації пізнавальної діяльності учнів, формування мовленнєво-комунікативних умінь, творчої самостійності.

Тема 34. Використання принципів міжпредметної інтеграції на уроках української мови та/або літератури.

Тема 35. Інтегровані дослідницькі проекти на уроках української мови (літератури).

Тема 36. Інтегративний підхід до організації позакласної роботи.

Тема 37. Інтегровані позакласні заходи (із досвіду роботи вчителя-словесника).

Тема 38. Сучасний урок української мови.

Тема 39. Сучасний урок української літератури.

Тема 40. Нетрадиційні форми проведення уроків української мови (літератури).

Тема 41. Морально-етичне виховання учнів на традиціях українського народу в процесі вивчення літератури.

Тема 42. Родинне виховання учнів у процесі вивчення української літератури.

Тема 43. Системний підхід до організації уроків позакласного читання.

Тема 44. Системний підхід до організації уроків рідного краю.

Тема 45. Організація позакласної роботи з української літератури.

Тема 46. Створення умов для активізації творчої діяльності учнів на уроках української мови та літератури.

Тема 47. Самостійна робота учнів з книгою на уроках мови та літератури.

Тема 48. Ділова активність на уроках української мови та літератури.

Тема 49. Застосування елементів народознавства, етнографії та фолклору на уроках української мови.

Тема 50. Реалізація культурологічного принципу на уроках мови.

Тема 51. Використання методів компетентісно орієнтованого навчання для формування певних груп компетентцій учнів на уроках української мови/літератури.

Тема 52. Використання літературного краєзнавства для формування духовного світу школяра.

Тема 53. Розвиток життєвих компетентностей учнів на уроках української мови та літератури.

Тема 54. Розвиток пізнавального інтересу як одна з передумов духовного виховання на уроках української мови та літератури.

Тема 55. Інноваційні види та прийоми педагогічної техніки аналізу художнього твору.

Тема 56. Спадщина В.О. Сухомлинського як концептуальна основа сучасних принципів навчання і виховання на уроках мови та літератури.

Тема 57. Застосування принципів В.О. Сухомлинського щодо індивідуалізації навчально-виховного процесу на уроках мови та літератури.

Тема 58. Стимулювання творчого потенціалу учнів через мовно-літературну компетенцію.

Тема 59. Система роботи вчителя-словесника щодо підготовки учнів до зовнішнього незалежного оцінювання.

Тема 60. Різномірні індивідуально-творчі завдання для самоосвітньої діяльності учнів на уроках української мови (літератури).

Тема 61. Моніторинг самоосвітньої діяльності учнів.

Тема 62. Сучасні технології формування ключових компетентностей учнів на уроках української мови (літератури).

Тема 63. Культура педагогічного спілкування в умовах проєктивного навчання.

Основні вимоги до кооперативного творчого проекту (КТП)

1. Кооперативний творчий проект повинен включати наступні обов'язкові елементи:

- a. Навчально-методичні матеріали.
  - b. Додаткові інформаційні матеріали для бібліотеки творчого проекту.
  - c. Роздаткові навчально-дидактичні матеріали.
  - d. Матеріали для діагностування (проведення контролю) та оцінювання результатів опанування розробленими матеріалами.
  - e. Презентацію КТП у PowerPoint.
2. КТП подається для захисту в електронному і друкованому вигляді.
3. Захист КТП здійснюється прилюдно та передбачає його колективне обговорення.
4. Оцінювання творчих робіт проводиться на основі результатів захисту та аналізу тьютором (учасників захисту) усіх складових творчої роботи.

ЗАХИСТ індивідуальної творчої роботи може здійснюватись у формі **кооперативного проекту**. Творчий кооперативний проект подається для захисту в електронному і друкованому вигляді. Кооперативна група, що працює над його розробкою, може включати 5-7 осіб. У межах номінальної групи розподіляються функційні ролі, зокрема *спікер групи, аналітик, практик, координатор, презентатор, ідеолог* тощо, з'ясовуються завдання діяльності, чітко визначаються пріоритетні дослідницько-пошукові завдання кожного учасника для створення як індивідуального, так і спільного освітнього продукту.

На захисті кооперативного творчого проекту, крім експертної групи та тьютерів курсів, присутні «білий» (захищає) і «чорний» (конструктивно критикує) опоненти із числа інших учасників інтерактивних груп.

Час, який відводиться на захист кооперативного творчого проекту, складає **30 хвилин (15 хвилин – доповідь і презентація, 15 хвилин – відповіді на запитання та обговорення)**.

Оцінювання творчого кооперативного проекту проводиться на основі підготовлених матеріалів, результатів захисту всієї інтерактивної групи та аналізу тьютором всіх складових творчої кооперативної роботи за задалегідь визначеними критеріями (*табл. 5*).

Таблиця 5

Критерії оцінювання кооперативного творчого проекту

Критерії	Бал
Актуальність обраної теми, її практичне та теоретичне значення	2
Відповідність обраних методів та інструментів для поставлених завдань роботи, її меті	1
Відповідність роботи чіткій структурі, що включає мету, завдання, об'єкт, суб'єкт дослідження, вибір методів (методики) дослідження, практичну частину, виважені та обгрунтовані висновки, перелік основних, допоміжних та Інтернет-ресурсів, матеріали з бібліотеки модуля	1
Чіткість, логічність та обгрунтованість визначуваних ЗВУ	1
Наявність зв'язків та залежностей між усіма компонентами роботи як цілісної системи	1
Уміння творчо адаптувати матеріали модуля обраній темі, змісту	1
Урахування інноваційних технологічних засобів навчання у запропонованих видах навчальної діяльності	2
Наявність методичних розробок для навчального закладу	2
Наявність та коректність тестів, розроблених за допомогою табличного процесора	1
Коректність оформлення посилань, у тому числі на Інтернет-ресурси	1
Наявність методичних та дидактичних матеріалів за допомогою табличного процесора (діаграми, обчислення, тестові завдання)	2
Наявність комп'ютерної презентації для КТП	2
Відповіді на запитання, зауваження опонентів, експертної ради	3
Усього	20

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення курсів підвищення кваліфікації вчителів української мови та літератури

**ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ
ДОСЯГНЕНЬ СЛУХАЧІВ-СЛОВЕСНИКІВ**

За шкалою ECTS	За національною шкалою	Заліковий кредит	Критерії оцінювання
A	Відмінно	225-250	Теоретичний зміст модульної навчальної програми засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою завдання виконані, якість їх виконання оцінено кількістю балів, яка близька до максимальної.
B	Дуже добре	187-221	Теоретичний зміст навчальної програми курсової підготовки засвоєно повністю, без прогалин, деякі практичні навички впровадження матеріалу в практичну площину сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконано з помилками.
C	Добре		
D	Посередньо	150-185	Теоретичний зміст навчальної програми курсової підготовки засвоєно частково, проте прогалини не є суттєвими, необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовані, більшість навчальних завдань, передбачених програмою, виконано, деякі з них виконано з помилками.
E	Задовільно		
Fx	Незадовільно з можливістю повторного складання за умови виконання певної додаткової роботи	87-147	Теоретичний зміст навчальної програми курсової підготовки засвоєно частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість навчальних завдань, передбачених програмою, не виконано або якість їх виконання оцінено майже мінімальною кількістю балів, при додатковій самостійній роботі слухача над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань професійного зростання.
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	3-85	Теоретичний зміст навчальної програми курсової підготовки не засвоєно, необхідні практичні навички не сформовані, усі виконані завдання програми виконано з помилками, додаткова самостійна робота над матеріалами модулів не призведе до значного підвищення якості виконання завдань.

РОЗПОДІЛ ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНИЙ ФОРМАТ КУРСОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ

П.І.Б. слухача	КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ		КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ 1. Загальна складова												КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ 2. Функціональна та професійно орієнтована складова																																									
	Вхідний контроль	ЗМ 1	ЗМ 2				ЗМ 3				ЗМ 4				ЗМ 5	МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	ЗМ 6	ЗМ 7	ЗМ 8	ЗМ 9	ЗМ 10																																			
			НАСТАНОВЧО-МОТИВАЦІЙНИЙ ЗМІСТ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ МОДЕРНИЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ ПОБУДОВА ТА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ																																																					
			22														63																																							
максимальна кількість балів			22														63																																							
ФОРМИ РОБОТИ		л	п	с	л	п	т	с	л	п	т	с	т	л	п	т	с	л	пр	т	ср	л	пр	т	ср	л	пр	т	ср	л	пр	ср	л	пр	ср	л	пр	т	ср																	
Інформаційно-мотиваційний блок модуля	0	1			1				1					1																																										
Практично-діяльнісний блок модуля			1			2				4					2																																									
Використання самостійної роботи				4					1				2																																											
			37														10														63														100											
			37														10														63														100											

КОНТРОЛЬНО-ДИСТАНЦІЙНИЙ ФОРМАТ

Завдання для допитливих	Практ.- діяльн. блок модуля	Ц.І.Б є.бух	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ	ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	ФОРУМ	СЕМІНАР-ПРАКТИКУМ	ЧАТ	ІНТЕРАКТИВНИЙ СЕМІНАР	ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ	МЕТОДИЧНИЙ ПРАКТИКУМ	ІНТЕРНЕТ-СЕМІНАР	ІНТЕРНЕТ-КОНСУЛЬТАЦІЯ	ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	НАВЧАЛЬНИЙ ПРАКТИКУМ	ВАРІАТИВНИЙ МОДУЛЬ	ІНТЕРНЕТ-КОНСУЛЬТАЦІЯ	ІНТЕРНЕТ-КОНСУЛЬТАЦІЯ
			«ТЕХНОЛОГІЇ КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ РІЗНИХ ГРУП КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НА УРОКАХ»	«МОДЕЛЮВАННЯ АЛГОРИТМУ (ПРОГРАМИ) ПІДВИЩЕННЯ ВЛАСНОГО РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ»	«ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ І ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ УСПІШНОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА»	«НАУКОВО-ДОСЛІДНА ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА ЯК ЕФЕКТИВНА УМОВА САМОРОЗВИТКУ СЛОВЕСНИКА»	«ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КУРСІ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА»	«ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ БЛОГІВ, ВІКІ-СЕРЕДОВИЩА, ТЕХНОЛОГІЙ WEB 2.0 У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»	«ЕЛЕКТРОННА ПОШТА ТА ІНТЕРАКТИВНЕ СПІЛКУВАННЯ В ІНТЕРНЕТІ В РОБОТІ СЛОВЕСНИКА»	«КООПЕРАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ: ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДРУНТЯ ТА МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ»	«НОРМАТИВНО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ»	«ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ ЯК ФАКТОР СПІРЯЯННЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ»	«ПИСЬМОВІ РОБОТИ КОНТРОЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ: МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ, КЛАСИФІКАЦІЯ ПОМИЛОК»	«КУЛЬТУРА МІЖСОБІСТИСНОГО СПІЛКУВАННЯ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ НВП»	«УКРАЇНОЗНАВСТВО ЯК ІНТЕГРОВАННИЙ КУРС»	«ВИКОНАННЯ ТВОРЧОГО КООПЕРАТИВНОГО ПРОЕКТУ: ВИРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ, ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ, ЗАВДАНЬ»	«ВИКОНАННЯ ТВОРЧОГО КООПЕРАТИВНОГО ПРОЕКТУ: ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»
4	4	4	4	4	5	3	5	4	4	4	3	3	4	2	4	2	2
																	10
																	10
																	100

ПІДСУМКОВО-ЗВІТОВИЙ ФОРМАТ

П.І.Б. слухача курсів	КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ 2. Функціональна та професійно орієнтована складова								МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	УСЬОГО ЗА МОДУЛЬ	КРЕДИТНИЙ МОДУЛЬ Галузева складова												КМ Контрольно-оцінювальна складова	УСЬОГО ЗА МОДУЛЬ	УСЬОГО ЗА ПІДСУМКОВО-ЗВІТОВИЙ ФОРМАТ			
	ЗМ 1				ЗМ 2						ЗМ 6				ЗМ 7				ЗМ 8									
	ФОРМУВАННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ				САМОСТІЙНА ТА САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА Й УЧНІВ						БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ НВП				НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ				ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАНЯТТЯ: «Організація неперервного професійного розвитку словесника в міжгестаційний період»							ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ У ФОРМІ ЗАХИСТУ КООПЕРАТИВНИХ ТВОРЧИХ ПРОЕКТІВ		
Максимальна кількість балів	7								5	12	10												10	38	50			
ФОРМИ РОБОТИ	л	пр	т	ср	л	пр	т	ср			л	пр	т	ср	л	пр	т	ср	л	пр	т	ср				л	пр	ср
Інформаційно-мотиваційний блок модуля	1				1						1				1				1									
Практично-діяльнісний блок модуля		2				2						1				4											20	
Використання самостійної роботи								1																				

З М І С Т

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	3
МОДУЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА.....	23
Організаційно-мотиваційний кредитний модуль.....	23
Соціогуманітарний кредитний модуль.....	23
Професійно орієнтований кредитний модуль.....	24
Галузевий кредитний модуль.....	27
СТРУКТУРА МОДУЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ОЧНО-ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ.....	28
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ З ЕЛЕМЕНТАМИ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЗА ТЕМОЮ: «ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ В КУРСІ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА.....	29
ТЕМИ ПРАКТИКО-ДІЯЛЬНІСНОГО БЛОКУ МОДУЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	39
ЗАХИСТ КООПЕРАТИВНОГО ТВОРЧОГО ПРОЕКТУ.....	61
ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СЛУХАЧІВ-СЛОВЕСНИКІВ.....	66
РОЗПОДІЛ ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	67
Організаційно-мотиваційний формат підвищення кваліфікації вчителів-словесників.....	67
Контрольно-дистанційний формат.....	68
Підсумково-звітний формат.....	69

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ОЧНО-ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ЗА ТЕМОЮ:
«ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ
В КУРСІ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА»
(за кредитно-модульною системою)**

Навчальне видання

Підписано до друку 1.03.2010. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 7,21. Тираж 100 прим. Зам. №

Надруковано в ТОВ «Каштан»
83017, м. Донецьк, б. Шевченка, 29